

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

A KÖLTSÉGVETÉSI TANÁCS RÉSZÉRE
A 2023. I. FÉLÉVI KÖLTSÉGVETÉSI FOLYAMATOKRÓL,
KITEKINTÉSSEL A VII-VIII. HÓNAPOKRA

2023. szeptember

www.asz.hu

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

A KÖLTSÉGVETÉSI TANÁCS RÉSZÉRE
A 2023. I. FÉLÉVI KÖLTSÉGVETÉSI FOLYAMATOKRÓL,
KITEKINTÉSEL A VII-VIII. HÓNAPOKRA

2023. szeptember

dr. Windisch László
elnök

Szerkesztő:

DR. KÁDÁR KRISZTA elemzésvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

DR. PULAY GYULA vezető közgazdász

Készítették:

ERDÉLYI ATTILA SZÁMVEVŐ
KISAPÁTI ANGÉLA SZÁMVEVŐ
DUDÁS PÁL DÁNIEL SZÁMVEVŐ
JAKOVÁC KATALIN SZÁMVEVŐ
DR. REINELT SIMON SZÁMVEVŐ GYAKORNOK
MIHÁLSZKY KÁLMÁN SZÁMVEVŐ
DR. NAGY JUDIT SZÁMVEVŐ
KOVÁCS TAMÁS SZÁMVEVŐ

Kiadja az Állami Számvevőszék

EL-3940-005/2023.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
BEVEZETÉS.....	5
MÓDSZERTAN	5
1. A KÖLTSÉGVETÉS VÉGREHAJTÁSÁT MEGHATÁROZÓ MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK ALAKULÁSA	6
1.1. A 2023. első félévi gazdasági növekedés, a 2023. első félévi GDP összetevőinek alakulása a termelési és a felhasználási oldalon	6
1.2. A beruházások alakulása	8
1.3. A munkaerőpiaci folyamatok alakulása	9
1.4. Az átlagkeresetek alakulása	9
1.5. A fogyasztói árindex alakulása	9
1.6. A háztartások nettó pénzügyi vagyonának alakulása	11
1.7. A külkereskedelmi mérleg egyenlege, az export és az import alakulása.....	13
2. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS KÖZPONTI ALRENDSZERE EGYENLEGÉNEK ALAKULÁSA.....	15
3. A KÖZPONTI ALRENDSZER BEVÉTELEINEK ÉS KIADÁSAINAK ALAKULÁSA.....	17
3.1. A központi költségvetés közvetlen bevételeinek teljesülése.....	17
3.2. A központi költségvetés egyes kiadásainak teljesítése	20
3.2.1. A költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak alakulása	21
3.2.2. Az adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások alakulása	23
3.2.3. Állampapírpiaci folyamatok	24
3.2.4. Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások és bevételek	25
3.3. A Nyugdíjbiztosítási Alap bevételeinek és kiadásainak alakulása	26
3.4. Az Egészségbiztosítási Alap bevételeinek és kiadásainak alakulása	28
3.5. Az elkülönített állami pénzalapok (ELKA) bevételeinek és kiadásainak alakulása	29
3.6. A IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet bevételeinek és kiadásainak alakulása	29
3.7. A Rezsivédelmi Alap bevételeinek és kiadásainak alakulása	30
3.8. A Honvédelmi Alap bevételeinek és kiadásainak alakulása	33
3.9. Az európai uniós bevételek és kiadások alakulása	33
4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS ADÓSSÁGA, ÁLLAMPAPÍRPIACI FOLYAMATOK.....	35

4.1. A központi költségvetés adóssága	35
4.2. Az államadósság-mutató értéke 2023. I. félév végén	36
1. sz. melléklet	37
2. sz. melléklet	40
FELHASZNÁLT IRODALOM	42

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az államháztartás központi alrendszerének hiánya 2023. I. félév végére 2 896,0 Mrd Ft összegben teljesült, ami a 2023. évi Kvtv-ben tervezett hiány (3 400,2 Mrd Ft) 85,2%-át tette ki. Augusztus végéig a hiány elérte a tervezett hiány 97%-át. A költségvetési egyensúlyt tartósan rontották az előirányzottnál alacsonyabb áfabevételek, az előirányzatot meghaladó kamatkidadások, valamint az uniós bevételek elmaradása. Ugyanakkor az időarányosnál magasabb hiány jelentős részben az év eleji egyszeri kiadások következtében alakult ki, május-júliusban a havi hiány messze alatta maradt a havi időarányos összegnek, és ez várható szeptemberben és októberben is. A hiány növekedése szempontjából november és december lesz kritikus, többek között a pótlólagos nyugdíjmelélek szükségessé válása, a fűtés beindulása miatti rezsitámogatás növekedés, valamint a költségvetési szférára jellemző év végi költségek hullám miatt. A költségvetési egyensúly javulásához hozzájárulna, ha még az év vége előtt feloldásra kerülnének azok a korlátozások, amelyek akadályozzák Magyarország hozzáférését a számára elkülönített európai uniós forrásokhoz. A tervezettnél magasabb hiány várhatóan nem lesz akkora összegű, hogy az államadósságszabály ne teljesüljön.

A **hazai gazdaság visszaesése** – hasonlóan a 2022. II. félévi folyamatokhoz - folytatódott 2023 I. félévében, a bruttó hazai termék 1,7%-kal elmaradt az előző év azonos időszak értékétől. A negyedéves növekedési adat 2022. III. negyedévével kezdődően négy egymást követő negyedévben negatív volt, így a magyar gazdaság hosszabb technikai recesszióba került. 2023. I. félévében a gazdasági teljesítmény csökkenéséhez az ipar, az építőipar és a szolgáltatások egyaránt hozzájárultak, a visszaesést egyedül a mezőgazdaság teljesítménye mérsékelte. Az idei évre tervezett – 1,5%-os GDP növekedésre vonatkozó – célt a Kormány a III. negyedéves adat alapján vizsgálja felül.

A **fogyasztói árak átlagos növekedési üteme** 2023. első félévében 23,6% volt az előző év azonos időszakához képest. Az infláció mértéke augusztus hónapban 16,4% lett, ez meghaladja az elemzői várakozásokat. Bár az infláció egy számjegyre csökkenése valószínűsíthető ősszel, a magas árak következtében a fogyasztás – és az ebből származó bevételek – várhatóan továbbra sem érik el a tervezett szintet.

A **nemzetgazdasági beruházások** volumene 2023. I. félévét tekintve 9,6%-kal esett vissza az előző év azonos időszakához képest. Az áfabevételeket meghatározó **belső kereslet** számottevő mértékben csökkent az első félévben: a belföldi felhasználás volumene 6,3%-kal esett vissza 2022 I. félévéhez képest, csökkent a háztartások fogyasztási kiadása (-3,6%), a közösségi fogyasztás (-1,2%), az import volumene (-1,9%) az előző év azonos időszakához mérten. Mindez a közvetlen bevételek legnagyobb részét kitevő fogyasztási adók növekedésének lassulásához, a vártnál alacsonyabb bevételekhez vezetett az idei év első félévben.

Kedvező, hogy 2023 I. félévében a külkereskedelmi termékforgalom egyenlege nőtt; júniusban 581,3 Mrd Ft-ot ért el. A foglalkoztatás magas szinten volt az első félévben, 2023. júniusában a foglalkoztatottak száma a 15-74 évesek között 63,7 ezer fővel több volt, mint 2022. decemberben, azonban emellett a munkanélküliek száma is mérsékelten nőtt.

A **központi alrendszer bevételei** június végén az éves terv mintegy 49%-ában teljesültek, de jelentős elmaradás volt tapasztalható az áfa, a jövedéki adó, az uniós programok bevételei esetében. Az **áfabevételek** az előzetes várakozásoknál időarányosan kedvezőtlenebbül alakultak, mint a korábbi években (41,7%). A **jövedéki adóbevételek** és a személyi jövedelemadóbevételek sem érték el I. félévben az éves előirányzat 50%-át (44,2 és 47,2%-

ban teljesültek). A **társasági adó bevételek** a vártnál jobban alakultak augusztus végéig (74,6%).

A magas inflációs környezet következtében a **költségvetés egyes kiadási tételei a korábbi éveknél magasabb összegben és arányban teljesültek**. Az időarányost meghaladó összegű **kamatkiadások** háttérében elsősorban az előző évinél magasabb kamatszint és az államadósság növekedése áll, az állampapírhozamok az év első felének nagy részében a 2022. szeptember óta jellemző magas szinten ragadtak. A kamatkiadások szintje az év második felében kiemelkedő lehet, hisz a magasabb hozamok a 2023. második félévében még magas kamatkiadásokkal járnak együtt. A várakozások szerint az MNB év végéig tovább csökkentheti az irányadó kamatot, aminek hatására az állampapíripiaci-hozamok mérséklődésére lehet számítani az új kibocsátású állampapírok esetében év hátralévő részében.

Az időarányosnál magasabb hiány kialakulásához hozzájárult, hogy az év elején került sor a 13. havi **nyugdíjak** kifizetéséhez. Ettől eltekintve azonban a nyugdíjkiadások időarányosnak tekinthetők. Ugyanakkor a 2023. január 1-jétől biztosított 15%-os nyugdíjemelést várhatóan alatta marad az éves átlagos inflációnak, így további nyugdíjemelést válik szükségessé, novembertől, visszamenőleges hatállyal. A kiegészítő nyugdíjemelést százalékonként hozzávetőlegesen 50 Mrd Ft-os kiadásnövekedést okoz.

Jelentősen rontotta a 2023. I. félévében az egyenleget, hogy a **lakástámogatások** kiadásai az otthonfelújítási támogatások 2023-ra áthúzódó kifizetései okán az időarányost jóval meghaladták.

2023. I. félévben az uniós bevételek alacsony szinten teljesültek, erre tekintettel a Kormány visszafogta az uniós megelőlegezéseket, így az **uniós kiadások** nem érték el az időarányost, a törvényi előírászat 36,4%-át tették ki. A Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz előírászatából továbbra sem teljesült bevétel. Az első félévben alacsonyan teljesülő bevételek következtében az uniós programok kiadásaiból a **megelőlegezés** csak mintegy 40%-ot tett ki.

A **központi költségvetés adóssága** a 2022. év vége és 2023. I. félév vége közt 47 927,5 Mrd Ft-ra, 5,2%-kal növekedett. A 2023. I. félévében 6 644,0 Mrd Ft összegű bruttó adósságkibocsátás valósult meg, ami a tervezett éves bruttó kibocsátás mintegy 64,0%-át jelentette. Az ÁKK Zrt. 2023. szeptemberben új finanszírozási tervet tett közzé, ebben a bruttó kibocsátás mértékét – az új hiánycélhoz igazítva – 422,0 Mrd Ft-tal megnövelte. Az év hátralévő részében a gazdasági-teljesítmény javulása megteremtheti az államadósság-mutató csökkentésének feltételeit.

A Kormány év közben több **kiadáscsökkentő és bevételnövelő** intézkedést vezetett be. Júliustól az állampapírokon kívüli megtakarításokra megnövelték az adóterheket, augusztustól a fogyasztás növelése érdekében újra lehetővé tették a SZÉP-kártyával történő élelmiszer vásárlást. A kormányzat új adókötelezettséget vezetett be 2023. júliustól azon térítésmentes kibocsátásiegység-kiosztásban részesült vállalatok számára, amelyek 10 ezer tonna feletti CO₂-ot bocsátottak ki.

BEVEZETÉS

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 5. § (13) bekezdése szerint feladatkörében elemzéseket és tanulmányokat készíthet. Elemzésünk célja annak értékelése, hogy a 2023. I. félévi költségvetési és makrogazdasági folyamatok hogyan hatottak a központi költségvetés hiányának és az államadósság-mutatónak az alakulására. Az elemzés bemutatja, hogy a hiány finanszírozása miként hatott a központi alrendszer adósságának szerkezetére, valamint, hogy a kormányzati, fejezeti irányítói, illetve intézményi hatáskörben végrehajtott intézkedések eredményeként, továbbá a makrogazdasági folyamatok következtében a költségvetés mely jelentősebb előirányzatai esetében volt az I. félév végén túlteljesülés vagy alulteljesülés.

Magyarország Alaptörvénye határozza meg az államadósság-szabályt (az Országgyűlés nem fogadhat el olyan költségvetést, amelynek eredményeképpen az államadósság értéke meghaladná a GDP 50%-át). Egyfelől, az adósságszabály a hazai költségvetési politikát fenntartható pályára szorítja, másfelől a betartása biztosítja, hogy az ország sérülékenysége csökkenjen. Annak ellenére, hogy az Alaptörvény mentesítést adott az államadósság-mutató csökkentésének kötelezettsége alól – mivel a Stabilitási tv. nem tartalmazza ezt a mentességet - az Országgyűlés az államadósság-mutató csökkentését tartalmazó költségvetési törvényt fogadott el 2023-ban is. A kormányzati szektor legfeljebb 3%-os hiányára vonatkozó követelményeket a 2021-2023. költségvetési években szintén nem kell alkalmazni.

A Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvényt (eredeti Kvtv.) módosította a **2023. évi VI. törvény** ez év áprilisában (Kvtv.). A törvény 2023-ra – az eredetileg alapul vett 4,1 százalékkal szemben – 1,5 százalékos gazdasági növekedéssel számolt a háború és az energiakrízis elhúzódó hatásai, a globális növekedés lassulása és az infláció reáljövedelmeket mérséklő hatása következtében. A módosított Kvtv. a GDP-arányában a kormányzati szektor eredményszemléletű (ESA) hiányát 3,9 százalékra, míg az államháztartás pénzforgalmi hiányát 4,5 százalékra növelte. A makrogazdasági prognózisokat, elemzéseket abból a szempontból mutatjuk be, hogy az előrejelzett és a tényleges gazdasági folyamatok milyen hatást gyakoroltak a Kvtv-ben tervezett előirányzatok teljesítésére.

MÓDSZERTAN

A makrogazdasági mutatók értékeléséhez felhasználtuk a 2023. évi kormányzati makrogazdasági prognózist, Magyarország Konvergencia Programját (2023-2027., a továbbiakban: Konvergencia Program), a Pénzügyminisztérium (PM) által közzétett, makrogazdasági és költségvetési előrejelzéseket, a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) STADAT tábláinak adatait, a Magyar Nemzeti Bank (MNB), az Államadósságkezelő Központ (ÁKK) Zrt. a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) és a KSH által készített elemzéseket, gyorstájékoztatókat. A központi alrendszer egyenlege és az államadósság, valamint az adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások elemzését a 2023. évi módosított költségvetési törvény, a Magyar Államkincstár (MÁK) nyilvános adatai, a PM adatszolgáltatása és az ÁKK Zrt. publikált adatai alapozták meg.

A költségvetési fejezetek bevételeinek és kiadásainak elemzése a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény módosításáról szóló 2023. évi VI. törvény alapján történt. Az előirányzatok teljesítésének elemzéséhez felhasználtuk emellett a MÁK ÁSZ részére eljuttatott „Áht összesen” táblázatait, amelyek a központi költségvetés mérlegét, kiadásait és bevételeit tartalmazzák havi bontásban. A költségvetési törvényben és a MÁK Áht. összesen adattáblájában található összegek több esetben nem egyeznek meg a módszertani eltérések miatt.

Az elemzés a 2023. szeptember közepéig elérhető adatokat használta fel.

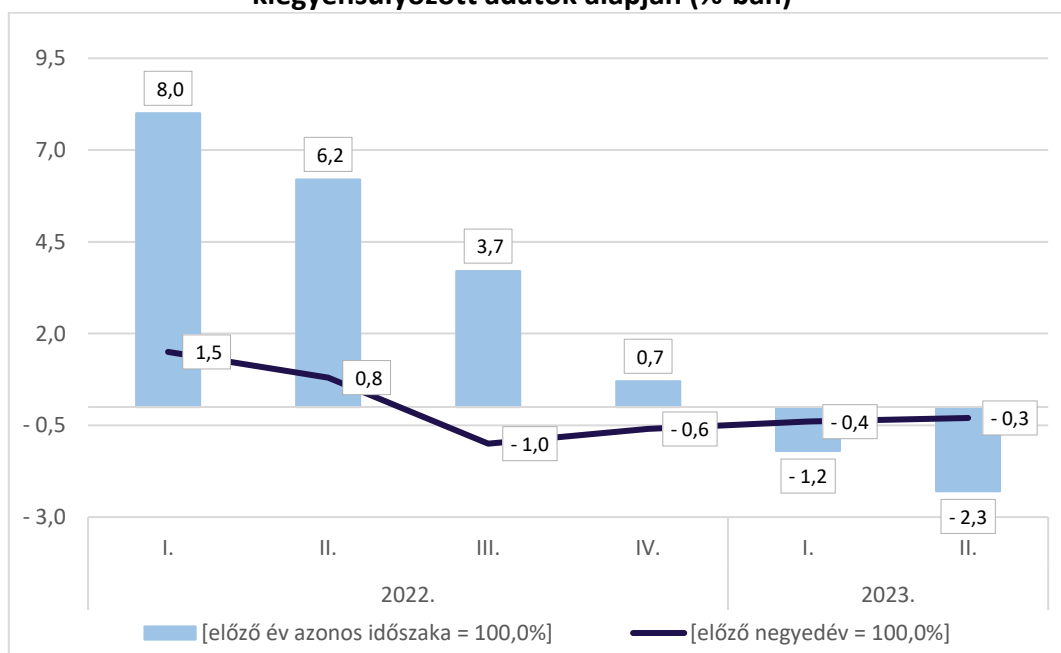
1. A KÖLTSÉGVETÉS VÉGREHAJTÁSÁT MEGHATÁROZÓ MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK ALAKULÁSA

1.1.A 2023. első félévi gazdasági növekedés, a 2023. első félévi GDP összetevőinek alakulása a termelési és a felhasználási oldalon

A hazai gazdaság visszaesése folytatódott 2023 I. félévében, a bruttó hazai termék 1,7%-kal elmaradt az előző év azonos időszak értékétől. A havi ágazati adatok alapján az ipari termelés volumene, az építőipari megrendelésállomány, a kiskereskedelmi forgalom, valamint a vendéglátóipari forgalom egyaránt csökkent. A GDP volumene az I. negyedévben 0,4%-os, míg a II. negyedévben 0,3%-os csökkenést mutatott az előző negyedévhez képest (1. sz. ábra). A negyedéves növekedési adat 2022. III. negyedévével kezdődően négy egymást követő negyedévben negatív, így a magyar gazdaság hosszabb technikai recesszióba került. A GDP volumene az előző év azonos időszakához képest az I. negyedévben 1,1%-kal, a II. negyedévben 2,3%-kal esett vissza. Európai összevetésben a hazai növekedési adat 2,2, illetve 2,8 százalékponttal elmaradt az uniós átlagtól (az uniós átlagos növekedés +1,1%, illetve +0,5% volt az előző év azonos időszakához mérten az I. és a II. negyedévekben).

1. sz. ábra

A GDP negyedéves volumenváltozása szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok alapján (%-ban)

Forrás: KSH STADAT 21.2.1.2. alapján, ÁSZ szerkesztés

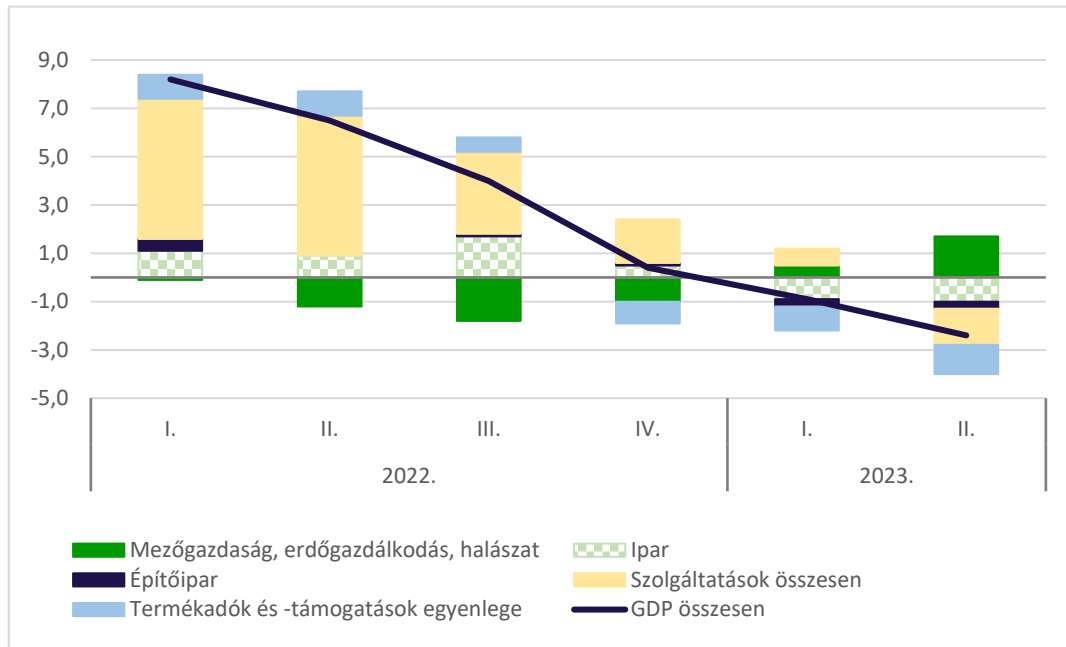
2023 egészére vonatkozóan az ez év áprilisában közzétett Konvergencia Programban a Kormány még 1,5%-os növekedéssel számolt. A kora tavaszi előrejelzésekhez képest kedvezőtlenebb GDP-növekedési adatra számít az Európai Bizottság is (0,6%-ról 0,5%-ra módosította májusban a prognózisát) valamint az OECD (1,5%-ról 0,0%-ra módosította júniusban az előrejelzését). A II. negyedévi növekedési adatok alapján több hazai szakértői értékelés is éves szinten stagnáló GDP-t jelez előre.

A **termelési oldalt** tekintve 2023. I. félévében a gazdasági teljesítmény csökkenéséhez az ipar, az építőipar és a szolgáltatások egyaránt hozzájárultak, a visszaesést egyedül a

mezőgazdaság növekvő teljesítménye mérsékelte A 2. sz. ábra a GDP változásához való hozzájárulást mutatja be nemzetgazdasági áganként a termelési oldalon, az előző év azonos időszakához viszonyított negyedéves indexekből számítva.

2. sz. ábra

Hozzájárulás a bruttó hazai termék (GDP) változásához nemzetgazdasági áganként (termelési oldal, %-pontban)

Forrás: KSH STADAT 21.2.1.20. alapján, ÁSZ szerkesztés.

A bruttó hazai termék termelésének negyedéves volumenindexeit áttekintve nemzetgazdasági áganként látható, hogy az előző év azonos időszakához képest az **ipar** teljesítménye 2023 minden hónapjában elmaradt a 2022. évi adatoktól, az első félévben összesen 4,6%-os volt a visszaesés. Az **építőipar teljesítménye** csökkent leginkább (7,0%-kal), amit az állam és vállalkozások elsősorban építési beruházásainak visszaesése okozott. A **mezőgazdaság volumene** 44,6%-kal meghaladta az előző év azonos időszakának teljesítményét, amit elsősorban az alacsony bázis magyaráz. 2023-ban a mezőgazdaság várhatóan jelentős mértékben járul hozzá a GDP növekedéséhez. Ennek háttérében a mezőgazdasági kibocsátás növekedése, a ráfordítási árak tavalyinál mérsékeltébb emelkedése áll.

A **szolgáltatások bruttó hozzáadott értéke** 2023. I. félévében 0,7%-kal, ezen belül a II. negyedévben 2,4%-kal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. Ennek háttérében az ipari termelés, az építőipar visszaesése, valamint a háztartások vásárlóerejének csökkenése áll. A kereskedelem, gépjárműjavítás, valamint a szállítás, raktározás visszaesése járult hozzá leginkább a csökkenéshez: a kereskedelem teljesítménye 9,8%-kal, míg a szállítás, raktározás volumene 5,6%-kal csökkent az első félévet tekintve. A kereskedelem volumene sorozatban a harmadik negyedévben maradt el az előző év azonos időszakához mérten. A belkereskedelmen belül legnagyobb mértékben az üzemanyag-kereskedelem volumene esett vissza (a csökkenés mértéke az előző év azonos időszakához mérten, a júniusi adatokat tekintve 24,2%). A szolgáltatásokon belül a humán-egészségügyi, szociális ellátás mérsékelte leginkább a visszaesést 13,7%-os növekedéssel. Az egészségügy jó teljesítményéhez

hozzájárulhat a szűrővizsgálatok gyakoriságának növekedése, és a magánegészségügyi szolgáltatások iránt növekvő kereslet egyaránt.

Felhasználási oldalon a fogyasztás és a bruttó felhalmozás visszaesése egyaránt hozzájárult a GDP 2023. I. félévi csökkenéséhez az előző év azonos időszakához képest, míg a külkereskedelmi forgalom egyenlege mérsékelte a visszaesést.

2023. I. félévét tekintve a **végső fogyasztás** 1,9%-kal esett vissza; ezen belül csökkent mind a háztartások (tényleges) fogyasztása (2,0%-kal), mind pedig a közösségi fogyasztás (1,2%-kal). 2023. I. és II. negyedévére egyaránt jellemző volt, hogy hazai fogyasztási kiadások volumene a nem tartós termékek esetében csökkent a legjelentősebben (9,0%-kal az előző év azonos időszakához képest).

A bruttó felhalmozás 15,8%-kal, ezen belül a bruttó állóeszköz-felhalmozás 11,8%-kal esett vissza; amiben a magas kamatkörnyezet, uniós források visszatartása, valamint az önkormányzati és állami forráshiány egyaránt szerepet játszhat. A fentiek eredőjeként a belföldi felhasználás az I. félévben összességében 6,3%-kal csökkent.

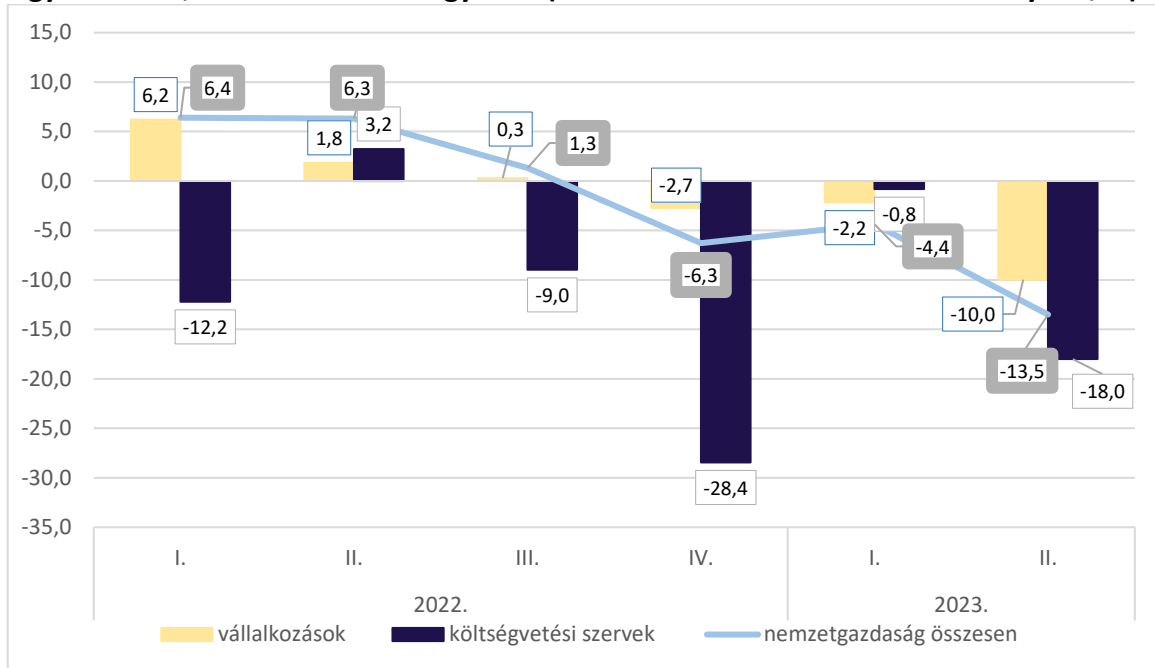
Az év második felétől a csökkenő inflációval párhuzamosan ismételten emelkedő reálbérek várhatóan elősegítik a gazdasági élénkülést és a magyar gazdaság a III. negyedévben kikerülhet a technikai recesszióból. Ehhez hozzájárul a mezőgazdaság jó teljesítménye is. A recesszióból való kilábalást támogatja a javuló export-teljesítmény is. A lakossági fogyasztás visszaesése (ezzel a fogyasztási adóbevételek vártnál kedvezőtlenebb alakulása), a továbbra is magas inflációs környezet, az energiaárak 2023. júniushoz képest várható mérsékelt növekedése, a költségvetés beruházásainak elhalasztása, a megemelt adómértékek, a magas hitelkamatok azonban kérdésessé teszik, hogy idén megvalósul-e akár egy csekélyebb mértékű gazdasági növekedés.

1.2.A beruházások alakulása

A nemzetgazdasági beruházások volumene 2023 II. negyedévében az előző év azonos időszakához viszonyítva 13,5%-kal csökkent (3. sz. ábra), míg a megelőző negyedévhez képest a szezonálisan kiigazított a volumen 4,1%-kal csökkent. 2023. I. félévét tekintve a visszaesés mértéke 9,6%-os az előző év azonos időszakához képest. A beruházások volumenének visszaeséséhez az elmaradó uniós források és a magas kamatok egyaránt hozzájárultak. Az I. negyedévet követően a II. negyedévben is folytatódott az a trend, hogy az építési beruházások volumene csökkent (24%-kal), míg a gép- és berendezés beruházásoké nőtt (4,0%-kal) az előző év azonos időszakához viszonyítva. Azonban a gép- és berendezésberuházások esetében is 3,9%-os csökkenés figyelhető meg az előző negyedévhez képest. 2023 I. félévében az előző év azonos időszakához viszonyítva a visszaesést csak a feldolgozóipar fejlesztései mérsékeltek (7,7%-os növekedéssel), amihez leginkább a villamosberendezés-gyártás, a járműgyártás és a gyógyszergyártás járult hozzá. A külföldi érdekeltségű vállalkozások is visszafogottabb beruházási teljesítményt nyújtottak, emellett az állami tulajdonú vállalatok is mérsékeltek fejlesztéseiket. A fejlesztések volumene a legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások körében 10%-kal csökkent, a költségvetési szerveknél 18%-kal esett vissza.

Az 2023. évet tekintve a megemelkedett költségek, a magas kamatkörnyezet és a bizonytalan kilátások várhatóan a beruházások átütemezését eredményezik, így a prognózisok alapján érdemi fellendülésre 2024. évben számítanak a magánszektorban.

A nemzetgazdasági beruházások volumenváltozása gazdálkodási forma szerint, negyedévente, 2022. - 2023. II. negyedév (előző év azonos időszakához viszonyítva, %)

Forrás: KSH STADAT 3.2.1.5. alapján, ÁSZ szerkesztés

1.3.A munkaerőpiaci folyamatok alakulása

2023. júniusában a foglalkoztatottak száma a 15-74 évesek között 4 765,7 ezer fő volt, ami 63,7 ezer fővel több, mint 2022. decemberben. A munkanélküliek száma júniusban 187,3 ezer fő volt, év eleje óta 3,9 ezer fővel nőtt. Az év elejétől júniusig a foglalkoztatási ráta 0,9 százalékponttal 65,2%-ra emelkedett. A júliusi adatok júniushoz képest 1 százalékpontos növekedést mutatnak a munkanélküliségi rátában és 1 százalékpontos csökkenést az aktivitási arányban. A strukturális munkaerőhiányra tekintettel az elemzők az év hátralevő részében sem számítanak a munkanélküliség trendszerű növekedésére. A gazdaság lassulása ellenére a munkaerőpiac feszsége megközelíti a válság előtti legmagasabb értékeket.

1.4.Az átlagkeresetek alakulása

2023 júniusában a teljes munkaidőben alkalmazásban állók **havi bruttó átlagkeresete** 566 824 Ft, míg a kedvezmények nélkül számított nettó átlagkeresete 376 938 Ft volt. A bruttó átlagkereset és a nettó átlagkereset egyaránt 16,0%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva. A fogyasztói árak növekedési üteme 2022. szeptembere óta folyamatosan meghaladta a keresetek növekedési ütemét, a teljes munkaidőben alkalmazásban állók **nettó reálkeresete 2023. júniusában 3,4%-kal csökkent** az előző év azonos időszakához képest (februárban, az előző év azonos időszakához képest a reálbércsökkenés még 19,6%-os volt.) A magas szintű foglalkoztatás és átlagkereset növekedés hozzájárul a gazdasági növekedéshez.

1.5.A fogyasztói árindex alakulása

A Kvtv-ben szereplő makrogazdasági prognózis, illetve a Konvergencia Program 15,0%-os éves átlagos fogyasztói árindex változással számolt. A szakértői elemzések ennél nagyobb

mértékű éves inflációt vártak az év közepén (MNB 16,5-18,5%; Európai Bizottság, EB 16,4%; OECD: 19,15%; Gazdaságkutató Intézet (GKI) 19%) a szakértői konszenzus (medián) 18% volt.

A **fogyasztói árak** havi növekedési ütemének számtani átlaga 2023. első félévében **23,6%** volt az előző év azonos hónapjai alapján.¹ Az előző év azonos időszakához viszonyított változatlanul magas árindex azzal magyarázható, hogy abban még tükröződnek a 2022. II. félévének magas havi szintű áremelkedései.

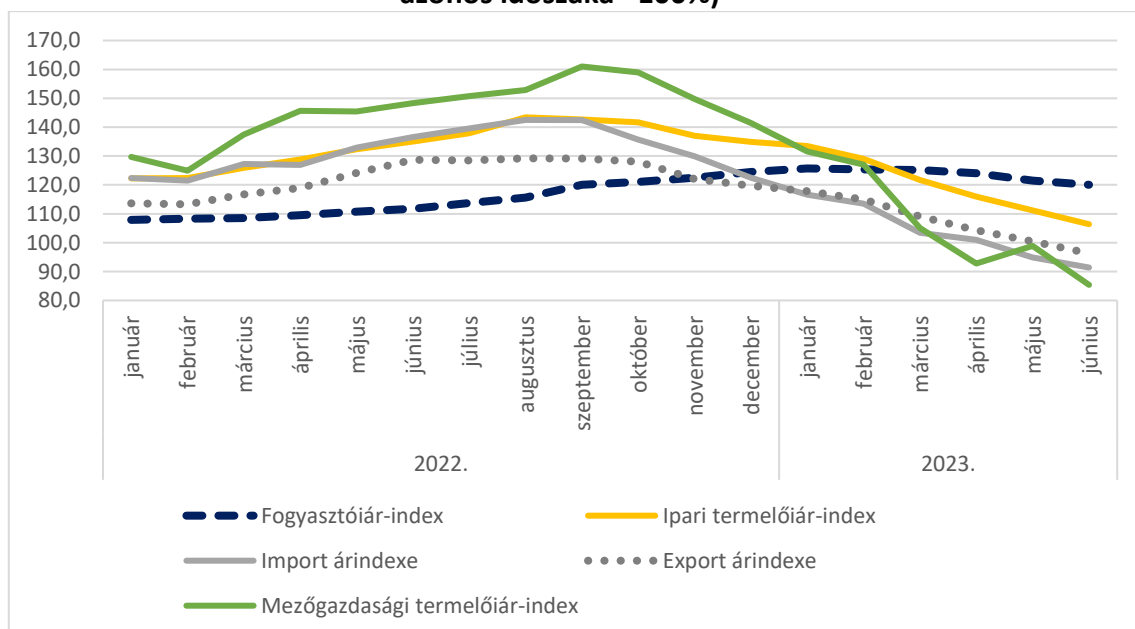
A fogyasztói árindex február óta csökken, júniusban az árváltozás mértéke 20,1% volt az előző év azonos időszakához képest. Az előző hónaphoz mért árnövekedés mértéke az év közepére 0,3%-ra mérséklődött, majd augusztusban 0,7%-ra emelkedett. A fogyasztói árak augusztusban átlagosan 16,4%-kal haladták meg az *előző év azonos időszakának* adatát, így az éves fogyasztóiár-index február óta tartó, lassú csökkenése folytatódott, mivel a tavalyi év magas inflációt mutató havi indexei helyére az idei év sokkal alacsonyabb havi áremelkedési indexei lépnek. Az előző évhez képest legnagyobb mértékben a háztartási energia (35,7%-kal) és az élelmiszerek ára (23,1%-kal) emelkedett. A hazai inflációban legnagyobb szerepet játszó élelmiszerinfláció ugyanakkor elérte tetőpontját; az éves árváltozás mértéke minden hónapban csökkent 2023-ban, de augusztusban újra emelkedett. A szolgáltatások az egyetlen főcsoport, amelynél az árnövekedés júliusig továbbra is növekvő mértékű mind éves, mind havi bázison.

Az előző hónaphoz mérve jellemzően csökkentek az árak a tartós fogyasztási cikkek és a háztartási energia esetében, az év közepére már az élelmiszereknél is. A fogyasztási kiadásokban nagy súlyt képviselő háztartási energia havi bázisú árcsökkenéséhez hozzájárulhatott a forint euróval szembeni erősödése is.

A 4. sz. ábra a főbb árindexek havi alakulását szemlélteti 2022. májustól 2023. júniusig.

4. sz. ábra

A főbb árindexek értékének havi alakulása 2022. január és 2023. június között (előző év azonos időszaka= 100%)

Forrás: KSH STADAT 1.2.1.1. alapján, ÁSZ szerkesztés

¹ Januártól június végéig: 25,7 / 25,4 / 25,2 / 24,0 / 21,5 / 20,1% az előző év azonos hónapjához viszonyítva.

2023 első félévében az **ipari termelői árak** havi növekedési üteme tovább lassult az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az ipari termelői árak összességében 19,6%-kal emelkedtek 2023. január–júniusi időszakban a 2022. év azonos időszakához képest, ezen belül a belföldi értékesítés árai 45,6, az exportértékesítési 7,0%-kal voltak magasabbak. A **belföldi értékesítési árak erőteljes növekedése** mögött többek között a belföldi értékesítésben magas (30,4%-os) arányt képviselő energiaiparban jelentkező – részben a hatósági ár szabályozásának módosításai következtében bekövetkező – drágulás, valamint a magas élelmiszeripari termelői árindex áll.

Az import árindexe nagy mértékben, a januári 116,6%-ról június végére 91,4%-ra csökkent. Ennek háttérében főként az importált energiahordozók árának csökkenése áll, de csökkentek az ipari termelésben használt alapanyagok árai is.

A **mezőgazdasági termelői ár-index** trendszerűen csökkent 2023. I. félévben, április óta pedig az árak is csökkentek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A mezőgazdasági termelői árak összességében 6,9%-kal emelkedtek 2023. január–júniusi időszakban a 2022. év azonos időszakához képest. 2023 I. félévében a mezőgazdasági árakat több ellentétes hatás alakította; növelte a termelési költségek – főként az energia – magas ára, mérsékelte a világpiacon megjelent, alacsony árú orosz, ukrán gabona, amely jelentősen (30-40%-kal) csökkentette a búza, kukorica, napraforgó termelői árát. Tekintettel az idén várható jó (búza, kukorica) termésátlagokra, a gabona termelői árban emelkedés nem várható.

Az egyszeri vagy nem piaci eredetű árhatások kiszűrésével² számított **maginfláció** csökkenő mértékű, de továbbra is magas volt (júniusban 20,8%, júliusban 17,5% volt az előző év azonos időszakához viszonyítva). Ez azt jelzi, hogy az infláció tartós, a gazdaságot általánosan jellemző összetevője továbbra is meghatározó volt.

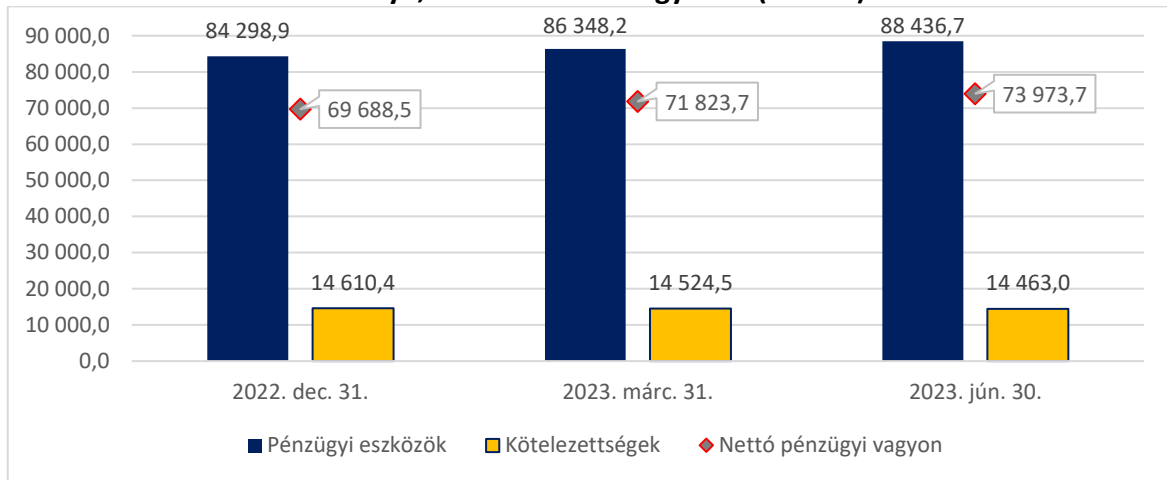
A deflációs tényezőknek köszönhetően a fogyasztói árindex változása év végére várhatóan 10% alá esik. A számításaink azt mutatják, hogy ha a fogyasztói árak havi növekedésének üteme a havi 0,5 %-hoz képest nem gyorsul fel, akkor az ÉV/ÉV alapon mért árindex (az infláció) már novemberben egyszámjegyűvé válik. (Az infláció tényezőkre bontásáról lásd a 2. sz. mellékletet.)

1.6.A háztartások nettó pénzügyi vagyonának alakulása

A háztartások nettó pénzügyi vagyona (a háztartások pénzügyi eszközeinek és a háztartások kötelezettségeinek különbsége) 2023 I. félévének végén 73 973,7 Mrd Ft volt, ami az **előző negyedévhez képest 3,0%-os (2 150,0 Mrd Ft-os) növekedést** jelent. A növekedés a pénzügyi eszközök állományának egyenletes növekedése és a kötelezettségek állományának enyhe csökkenése mellett valósult meg (5. sz. ábra).

² A maginflációs mutató számításakor kizárják a nem-feldolgozott élelmiszereket, az egyéb idényjellegű termékeket, a piaci áras energiahordozókat, valamint a szabályozott áras termékeket és szolgáltatásokat (beleértve a hatósági áras energiahordozókat is).

A háztartások pénzügyi eszközeinek, kötelezettségeinek és nettó pénzügyi vagyonának állománya, 2022-2023. II. negyedév (Mrd Ft)

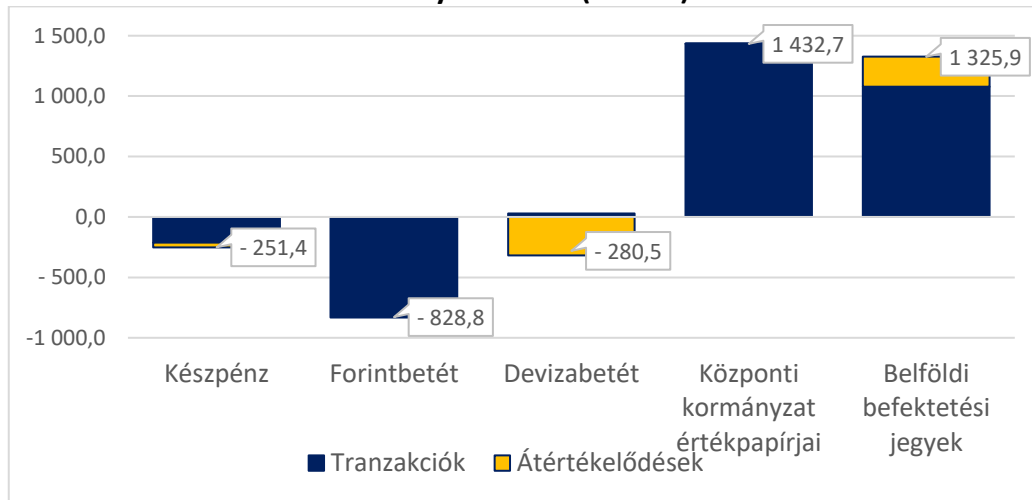
Forrás: MNB (2023) alapján, ÁSZ szerkesztés

Az előzetes adatok alapján 2023. I. félévben a **háztartások³ pénzügyi eszközeinek állománya** 4 137,9 Mrd Ft-tal (4,9%-kal) nőtt 2022. december vége óta, ezen belül a tranzakcióból eredő növekedés 3 334,2 Mrd Ft-ot tett ki (amely a pénzügyi eszközökben bekövetkezett, 2023. I. félévi állományváltozás 80,8%-a). Az egyes pénzügyi eszközök 2022. december 31. és 2023. június 30. közötti, a tranzakciókból és az átértékelődésből eredő állományváltozásának nagyságát és felbontását a 6. sz. ábra mutatja. A tranzakciós adatok azt mutatják, hogy a magas inflációs és kamatkörnyezet miatt a háztartások átstrukturálták pénzügyi eszközeiket; jelentősen csökkentették a forint készpénz és a forint folyószámla betétek, illetve növelték a hazai állampapírok és a belföldi befektetési jegyek állományát. Bár az erősödő forintárfolyam⁴ csökkentette a devizaeszközök (készpénz, betétek) értékét átértékelődésből eredően, összességében a pénzügyi eszközök átértékelődésből eredő növekedése 790,6 Mrd Ft-ot tett ki (amely a pénzügyi eszközökben bekövetkezett, 2023. I. félévi állományváltozás 19,1%-a).

³ A háztartások a lakoságnál bővebb kategória, egyéb szegmenseket is magában foglal (pl. egyéni vállalkozók.) A központi kormányzat értékpapírai kategória a lakossági állampapíroknál több eszközt tartalmaz (beletartoznak a kincstárjegyek, deviza értékpapírok is).

⁴ EUR/HUF esetében 7,5%-os erősödés (2022.12.30.: 400,25; 2023.06.30.: 371,13), USD/HUF esetében 8,9%-os erősödés (2022.12.30.: 375,68; 2023.06.30.:342,40)

A háztartások egyes pénzügyi eszközeinek 2022. dec. 31. - 2023. jún. 30. közti állományváltozása (Mrd Ft)

Forrás: MNB (2023) alapján, ÁSZ szerkesztés

A háztartások kötelezettségeinek állománya kismértékben (147,4 Mrd Ft-tal, 1,0%-kal) csökkent, ami elsősorban a tranzakcióból eredő csökkenésnek tudható be. A tranzakcióból eredő csökkenés alapvetően két tétel változásából fakad: a hitelállomány enyhe növekedéséből és az egyéb kötelezettségek jelentős csökkenéséből (ez utóbbi oka az osztalékfelvételek megszűnése)⁵. Bár a fogyasztási hitelek állománya a második negyedévben ismét emelkedett, a hitelintézetektől felvett ingatlanhitelek – a korábbi évek tendenciájától eltérően – csökkentek. Mindezek eredményeképpen – 5 év elteltével első alkalommal – **csökkent a kötelezettségek állománya** mind az első, mind a második negyedévben az előző negyedévhez viszonyítva.

Az év egészében (tranzakcióból eredően) várhatóan mérsékelten, de tovább nő a hazai állampapírok állománya a látra szóló betétek rovására. Amennyiben a forintárfolyam gyengül év végéig, az átértékelődésből fakadóan a devizaeszközök állománya nőhet. A kötelezettségeket tekintve az ingatlanhitelek állományának kismértékű növekedése valószínű 2023 harmadik negyedévére vonatkozóan, valamint a fogyasztási hitelek iránti kereslet – 2023. II. negyedévhez viszonyított - további élénkülése várható.

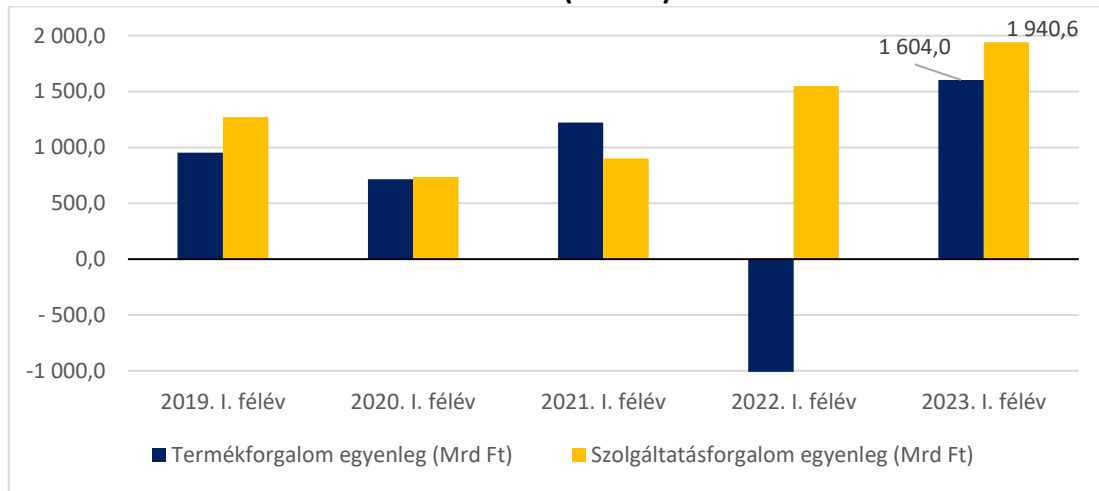
1.7.A külkereskedelmi mérleg egyenlege, az export és az import alakulása

A folyó fizetési mérleg egyenlegét egyrészt a külkereskedelmi mérleg egyenlege, másrészt a ki- és beáramló jövedelmek egyenlege határozza meg. Elemzésünkben a külkereskedelmi mérleg egyenlegének alakulását mutatjuk be. A 2023. I. félévi folyamatok áttekintéséhez a KSH termék- és szolgáltatásforgalmi adatait használtuk fel⁶. A 7. sz. ábra a külkereskedelmi termék- és szolgáltatásforgalom I. féléves egyenlegeinek alakulását mutatja 2019-től.

⁵ A kapott osztalékfelvételek a háztartások pénzügyi számláiban kötelezettségként szerepelnek az éves beszámoló elkészítéséig. Ennek oka az, hogy amennyiben az osztalékfelvétel követően elkészülő éves beszámolóból az állapítható meg, hogy osztalékfizetésre nincs lehetőség, az osztalékfelvételeket a tagok, illetve a részvényesek kötelesek visszafizetni.

⁶ A második negyedévre vonatkozó folyó fizetési mérleg adatok az elemzésírás ideje alatt még nem álltak rendelkezésre.

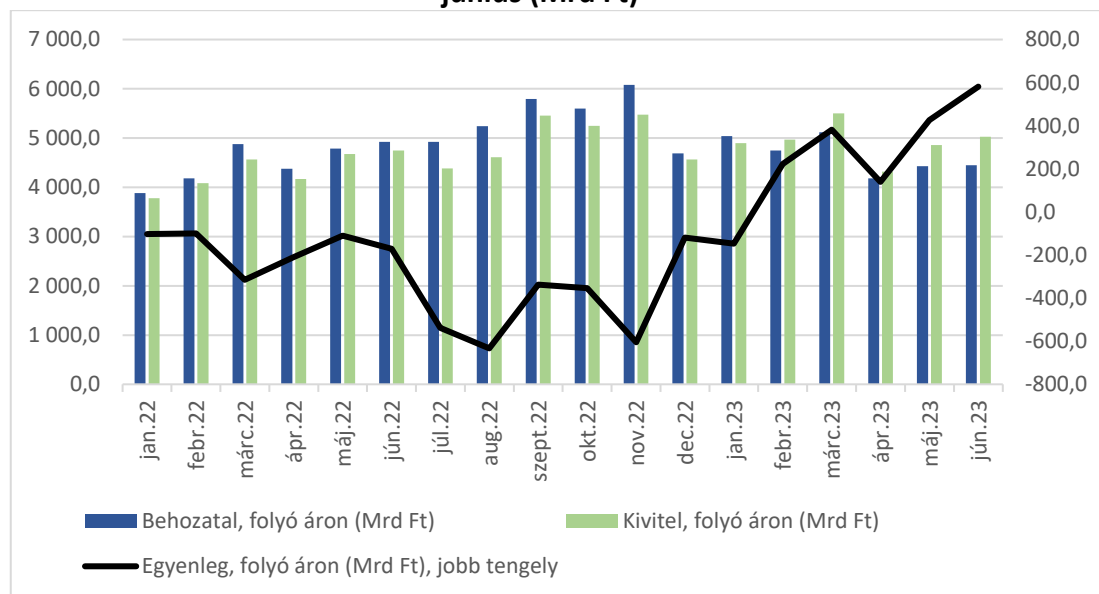
A külkereskedelmi termék- és szolgáltatásforgalom I. félévi egyenlegeinek alakulása, 2019-2023. (Mrd Ft)

Forrás: KSH STADAT 17.2.1.1. és 17.2.1.17. alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

2023. I. félévben a **külkereskedelmi termékforgalom egyenlege** (1 604,0 Mrd Ft) jelentősen meghaladta az elmúlt évek azonos időszakai adatait (a 2022. I. féléves adatát 2 613,1 Mrd Ft-tal). 2023. első hat hónapjában a külkereskedelmi termékforgalom egyenlege trendszerűen nőtt (mind forintban, mind euróban számolva); júniusban 581,3 Mrd Ft-ot ért el (8. sz. ábra). A kedvező egyenleg a kivitel és a behozatal értékének növekedése mellett valósult meg; míg 2023. I. félévben a kivitel értéke 11,5%-kal emelkedett 2022 azonos időszakához viszonyítva, a 2022. évi magas bázis miatt a behozatal értéke mindössze 1,3%-kal nőtt⁷.

A külkereskedelmi termékforgalom összefoglaló értékadatai havonta, 2022. január-2023. június (Mrd Ft)

Forrás: KSH STADAT 17.2.1.1. alapján, ÁSZ szerkesztés

⁷ Euróalapon számolva.

A külkereskedelmi termékforgalom egyenlegének javulásához hozzájárultak mind az árváltozások hatása (a cserearány kedvező irányú elmozdulása), mind a volumenhatások. Míg a külkereskedelmi termékforgalom forintban mért árszínvonala a kivitelben 6,8, a behozatalban 3,0%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest, így a cserearány 3,7%-kal javult. A behozatal volumenét csökkentő fontos tényező volt a **hazai fogyasztási kiadások és beruházások mérséklődése** az előző év azonos időszakához képest. Jelentős hatású volt, hogy az energiainport volumene és árszínvonala is csökkent; az első 6 hónapban a hazai földgázfelhasználás 20,4%-kal maradt el az előző év azonos időszakától, valamint az energiahordozók ára is számottevően (28,3%-kal) mérséklődött. Összességében elmondható, hogy a külső egyensúly javulása az energia- és nyersanyagárak csökkenése mellett a belső kereslet mérséklődésével volt összefüggésben.

2023 I. félévében a **szolgáltatás-külkereskedelmi forgalom egyenlege** is nagymértékben hozzájárult a külkereskedelmi egyenleg javulásához; többlete 1 940,6 Mrd Ft volt, amely 25,3%-kal (392,4 Mrd Ft-tal) haladta meg az előző év azonos időszakának adatát. Bővült mind a kivitel értéke (9,4%-kal), mind a behozatal értéke (3,2%-kal)⁸ 2022. I. félévhez viszonyítva. Az aktívum növekedésében legnagyobb mértékben a szállítási szolgáltatások és a turizmus egyenlegének javulása járult hozzá.

Főképp a visszafogott hazai keresletnek, az energiaegyenleg mérsékeltebb javulásának és a továbbra is jól teljesítő gépipari exportnak betudhatóan 2023. II. félévében várhatóan kedvezően alakul a külkereskedelmi egyenleg.

2. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS KÖZPONTI ALRENDSZERE EGYENLEGÉNEK ALAKULÁSA

A Kvtv. az államháztartás központi alrendszerének 2023. évi hiányát 3 400,2 Mrd Ft-ban állapította meg. Az **államháztartás központi alrendszerének hiánya 2023. I. félév végére 2 896,0 Mrd Ft** összegben teljesült, ami a **2023. évi Kvtv-ben tervezett hiány 85,2%-át tette ki**. Az államháztartás központi alrendszerének 2023. év I. félév végi egyenlege a központi költségvetés 2 908,3 Mrd Ft-os hiányából, az elkülönített állami pénzalapok 90,4 Mrd Ft-os többletéből, valamint a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak 78,1 Mrd Ft-os hiányából állt össze.

Az időarányosnál 1 195,9 Mrd Ft-tal magasabb összegű hiány háttérében bevételi oldalon elsősorban – a fogyasztáshoz kapcsolt adóbevételeken belül – az *általános forgalmi adó és a jövedéki adó*, valamint az uniós programok bevételeinek időarányosnál alacsonyabb teljesítése áll, kiadási oldalon a rezsivédelmi kiadásokkal összefüggő egyedi és normatív támogatások, az államadósság finanszírozásával összefüggő kamatkidadások, a lakástámogatások kiadásai (az otthonfelújítási támogatások 2023-ra áthúzódó kifizetései), valamint a nyugellátásokkal (köztük a 13. havi nyugdíjjal) kapcsolatos nagy összegű kifizetések állnak. Az egyedi és normatív támogatások és a lakástámogatásokkal kapcsolatos kiadások a II. félévben várhatóan már nem eredményeznek ilyen nagyságrendű többletkiadást a költségvetésben.

Az államháztartás központi alrendszerének főbb pénzforgalmi adatait 2023. I. félév végén az 1. sz. táblázat mutatja be.

⁸ euróalapon számolva

Az államháztartás központi alrendszere főbb pénzforgalmi adatainak alakulása 2023. I. félév végén (Mrd Ft) / teljesítés az előirányzat %-ában

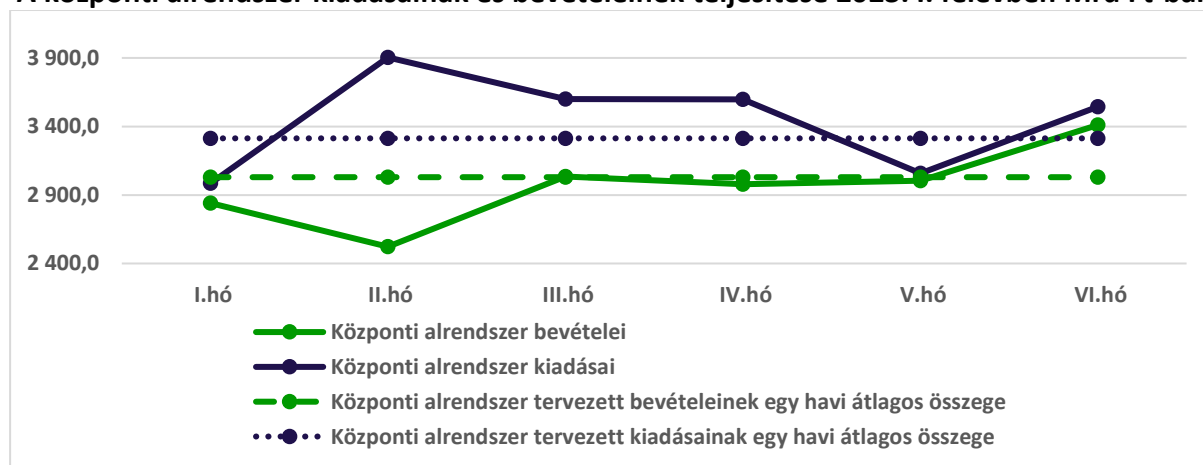
Megnevezés	2023. évi Kvtv. előirányzat	2023. I. félévi teljesítés	Teljesítés a Kvtv. előirányzat %-ában
Központi költségvetés egyenlege	-3 562,9	-2 908,3	81,6%
bevétel:	26 014,6	12 518,9	48,1%
kiadás:	29 577,5	15 427,2	52,2%
Elkülönített állami pénzalapok egyenlege	162,7	90,4	55,6%
bevétel:	755,8	389,2	51,5%
kiadás:	593,1	298,8	50,4%
Társadalombiztosítási alapok egyenlege	0,0	-78,1	-
bevétel:	9 587,9	4 882,7	50,9%
kiadás:	9 587,9	4 960,8	51,7%
Egyenleg összesen	-3 400,2	-2 896,0	85,2%
bevétel:	36 358,3	17 790,8	48,9%
kiadás:	39 758,5	20 686,8	52,0%

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06. hó alapján, ÁSZ szerkesztés

2023. első félévében a központi költségvetés egyenlege valamennyi hónapban hiányt mutatott, míg az elkülönített állami pénzalapok egyenlege március kivételével, a TB alapok egyenlege február-március és június kivételével többletet ért el. Az elkülönített állami pénzalapok és a TB alapok pozitív egyenlegei ugyanakkor egyik hónapban sem tudták kompenzálni a központi költségvetés hiányát olyan mértékben, hogy a központi alrendszer egyenlege bármely hónapban többlettel zárjon. Ebből következően a központi alrendszerben 2023. év első félévének minden hónapjában hiány keletkezett. A központi alrendszer hiánya februárban volt a legnagyobb: az első félév végi hiány közel fele februárban teljesült.

9. sz. ábra

A központi alrendszer kiadásainak és bevételeinek teljesítése 2023. I. félévben Mrd Ft-ban

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06. hó alapján, ÁSZ szerkesztés

A 9. sz. ábra alapján látható, hogy a bevételek és kiadások összege közötti különbség februárban volt a legnagyobb (1 381,5 Mrd Ft), ami mögött egyfelől kiadási oldalon a 2023. év

januári nyugdíjmelés (nagyságrendileg 64,5 Mrd Ft havonta) és a 13. havi nyugdíjak eseti 421,1 Mrd Ft összegű kifizetése, valamint a rezsvédelmi kiadásokkal összefüggésben történt kifizetések február hónapra áthúzódó hatása állt. Másfelől bevételi oldalon a különbséget az általános forgalmi adóbevétel február havi teljesülését csökkentő előző hónapnál nagyságrendileg 200,0 Mrd Ft-tal kisebb befizetés és 400,0 Mrd Ft-tal nagyobb összegű kiutalás okozta. Márciustól júniusig a bevételek és kiadások közötti eltérés csökkenő pályára került, annak ellenére, hogy a márciusi kiadásokra növelő tényezőként hatott a Kormány azon intézkedése, amely szerint 2023. március 16-ig a Kormány irányítása alá tartozó központi költségvetési fejezeteknek és elkülönített állami pénzalapoknak 235,0 Mrd Ft összegű befizetést kellett teljesíteniük a Magyar Államkincstár javára. A bevételek és kiadások közel azonos összegű teljesülése következtében a központi alrendszer havi hiánya május és június hónapban a megelőző három hónaphoz képest jelentősen mérséklődött.

A központi alrendszer pénzforgalmi hiánya júliusban a júniusi értékhez (132,7 Mrd Ft) képest csökkent, 44,3 Mrd Ft volt. Az előző hónapnál jelentősen kedvezőbb összegű hiány hátterében egyfelől az állt, hogy bevételi oldalon a gazdálkodó szervezetek befizetései, valamint a lakosság befizetései nagyságrendileg 30,0%-kal meghaladták az előző havi összeget. Másfelől a kamatkidások júliusban kb. 100,0 Mrd Ft-tal alacsonyabb összegben teljesültek, mint az előző hónapban, ami a befektetések kamatperiódusának eltéréseiből adódik.

A központi alrendszer nyolc havi pénzforgalmi hiánya **augusztus végén** 3 297,4 Mrd Ft volt, ami az éves **előirányzat 97,0%-át tette** ki, a hiány augusztus hónapban a júliusi értékhez képest jelentősen magasabb összegű, 358,4 Mrd Ft volt. Az augusztus havi magasabb összegű hiányt - amellett, hogy a kiadások a július hónaphoz képest 4,8%-kal csökkentek – elsősorban az okozta, hogy a gazdálkodó szervezetek befizetései az előző havi (júliusi) befizetések 46%-ában, a fogyasztáshoz kapcsolt adók 57,4%-ában, a lakosság befizetései 91%-ában teljesültek.

Az adóbevételek elmaradása részben annak tudható be, hogy egyes adónemeknél az adóbefizetések év közben nem egyenletes ütemben történnek. Példaként említhetők az áfabefizetések, ezek három hónapos ciklusban teljesülnek, függően a havi, illetve negyedéves bevallók által teljesített kifizetésektől. (Az áfabefizetések 2023. augusztusban nőttek a májusi adatahoz viszonyítva). A társasági adóbevételek legnagyobb összegben májusban kerülnek befizetésre, mivel a bevallást és a különbözetet május 31-ig kell a vállalkozásoknak teljesíteniük. Az extraprofitadó-rendelet hatálya alá tartozó adónemek közül is több teljesítése évente két részletben történik.

Az év végén a tervezettnél magasabb összegű lehet a központi alrendszer pénzforgalmi hiánya. Ezt az előrejelzést alátámasztja, hogy az ÁKK Zrt. szeptemberben közzétette az új finanszírozási tervét, ami alapján a **módosított nettó finanszírozási igény 4 113 Mrd Ft-ra nőtt** 2023-ban.

3. A KÖZPONTI ALRENDSZER BEVÉTELEINEK ÉS KIADÁSAINAK ALAKULÁSA

3.1. A központi költségvetés közvetlen bevételeinek teljesülése

A **központi költségvetés 2023. I. félévi**, az XLII. fejeztben tervezett **közvetlen bevételeinek** összege a törvényi előirányzat 48,1%-át érte el, ezen belül a lakosság költségvetési befizetései és a vállalkozások költségvetési befizetései az éves előirányzat 47,4%-ában, a fogyasztáshoz kapcsolt adók az éves előirányzat 42,7%-ában, az időarányosnál kisebb mértékben teljesültek.

A vállalkozások költségvetési befizetésein belül a **társasági adóbevételek** 2023. I. félévében az éves előirányzat 63,5%-ban teljesültek. Az adónem jelentős része májusban kerül befizetésre, 2023-ban a májusi társasági adó bevétel (374,2 Mrd Ft) az

előirányzat 37,2 %-t tette ki, ezzel jelentősen meghaladta a NAV várakozásait (275,0 Mrd Ft). A májusban esedékes éves elszámoláshoz kapcsolódóan júniusban és júliusban is magas összegű befizetések történtek. A júliusi - várakozáson felüli - adóbevételek hátterében a társasági adóalap előző évi növekedése, a vállalkozások jövedelmezőségének javulása és a korábbi hátralékok rendezése állt.⁹

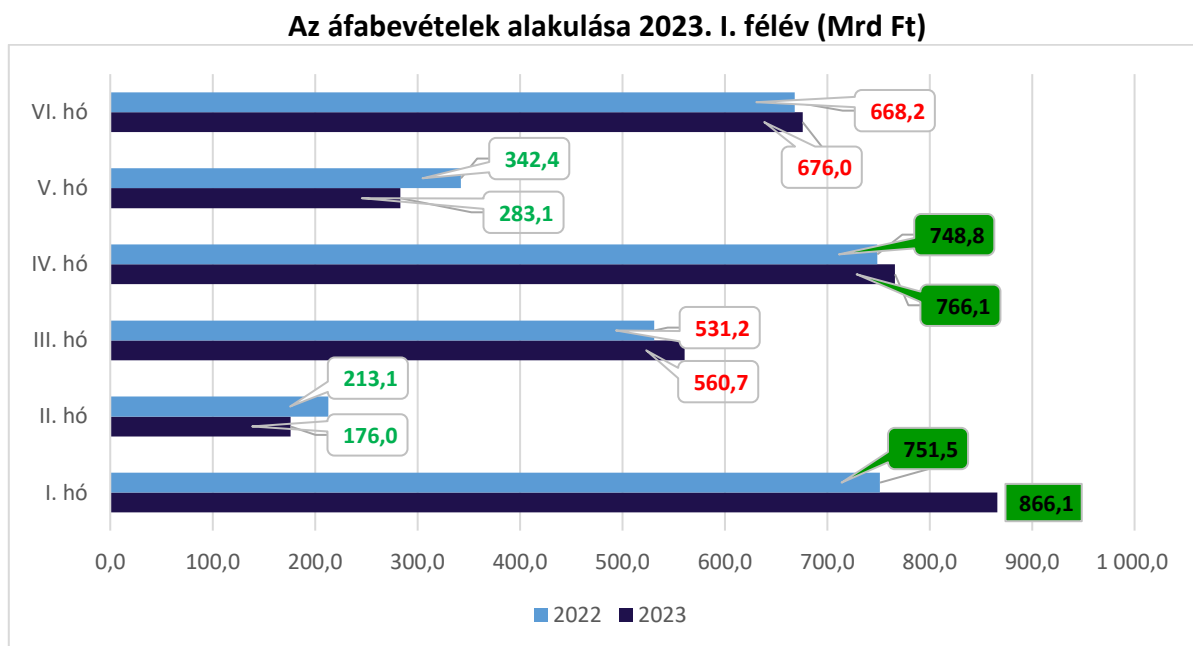
A 2022. évi magasabb adóalap és az ennek alapján meghatározott 2023. évi adóelőleg következtében éves szinten a társasági adóbevételek az előirányzatnál kedvezőbben alakulhatnak.

A kiskereskedelmi adó soron az I. félévben az éves előirányzat (205,2 Mrd Ft) 17,8%-a (36,5 Mrd Ft) teljesült. Júliusban történt adóelőleg befizetés és októberben lesz a következő. A júliusban befizetett adóelőleg mértékét tekintve a 2023. évre csekély mértékű alulteljesülés várható.

A **rehabilitációs hozzájárulás** alapját jelentő minimálbér 16%-kal nőtt, az éves előirányzat időarányosan, 49,5%-ban teljesült az I. félévben.

A Fogyasztáshoz kapcsolt adókon belül az **áfabevételek** 2023. I. félévében az éves előirányzat 41,7%-át érték el, nominálisan mindössze 2,2%-kal haladva meg a bázisidőszaki bevételeket. A bevételek havi alakulását mutatja be a 10.sz. ábra, amely szemlélteti, hogy az áfabevételek három havi ciklusa 2023-ban még nagyobb hullámzást mutat, mint az előző évben.

10. sz. ábra

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06. hó alapján, ÁSZ szerkesztés

Az **áfabevételek az előzetes várakozásoknál**, a kiskereskedelmi forgalom volumenének csökkenése és több más tényező miatt időarányosan **kedvezőtlenebbül alakultak**, mint a korábbi években. A bevételek I. félévi teljesülése 2021-ben az előirányzat 46,1%, 2022-ben 47,4%-a volt. Az ábrán látható januári, illetve áprilisi magasabb bevétel a negyedéves bevallók befizetéseivel és a 2022. karácsonyi vásárlások után januárban teljesített többlet

⁹ A májusi éves elszámolás magas összege azt jelenti, hogy a 2022. évi társasági adóalap is magasabb lett a 2021. évinél, és ezért a vállalkozások júliustól kezdve magasabb adóelőleget fizetnek, ami egész évben magasabb befizetést eredményez.

áfabefizetéssel indokolható. Emellett az alacsony teljesítést magyarázza, hogy az áfakiutalások befizetésekhez viszonyított aránya 2023. I. félévében kiemelkedően magas volt, elérte a befizetések 47,8%-át (2021-2022-ben 41,3-42,7%, lásd még az 1. sz. mellékletet.)

2023. egészében elmaradás prognosztizálható a tervezett bevételek teljesítésében. Az áfabevételek teljesítésére ható jelentősebb makrogazdasági tényezők alakulását és ezek összefüggéseit az 1. sz. melléklet mutatja be.

A **jövedéki adóbevételek** az I. félévben az éves előirányzat 44,3%-át (1 464,9 Mrd Ft-ot), érték el. Az **üzemanyagok utáni** jövedéki adó bevétel az I. félévben nem érte el a megelőző két év szintjét. Ennek hátterében a jövedéki adó mértékének árstopot követő korábbi szintre visszaállása mellett (ami a termékek drágulásához vezetett) az üzemanyag kiskereskedelmi forgalmának csökkenése áll. Az adóbevételekre pozitívan hatott a dohánytermékek esetén a magasabb forgalom, illetve az adó hatályának kiterjesztése februártól a növényi alapú hevítőrudakra. A jövedéki adóbevételek a 2023. I-VII. hónapjában sem érték el az előirányzat időarányos részét, éves szinten ennél az adónemnél is elmaradás prognosztizálható.

A **pénzügyi tranzakciós illetékből** származó bevételek időarányosan (50,1%) teljesültek, az adózók januárban teljesítették a bankkártyák utáni éves adófizetési kötelezettségüket. Májusban tettek eleget illetékfizetési kötelezettségüknek visszamenőlegesen a határon átnyúló szolgáltatást végző kiemelt adózók.

A lakossági adók közül az **személyi jövedelemadó** bevételek az I. félévben az éves előirányzat 47,2%-át érték el. 2023. februártól az szja fizetés már a január 1-től emelt összegű minimálbér és garantált bérminimum után történt.¹⁰ Az I. félévben az adókedvezmények az szja bevétel 11,1%-t tették ki. Az új adókedvezmény (30 év alatti, gyermeket vállaló nők adókedvezménye), amelyet júniusban már 9 ezer fő vett igénybe (szemben a februári 3,1 ezer fővel), az I. félévben 1,6 Mrd Ft összegű volt.

A **bírságbevételek** az egyéb költségvetési bevételeken belül, az egyéb központosított bevételek 9,6%-t (54,5 Mrd Ft) teszik ki az előirányzat szerint (amely előirányzat megegyezik a 2022. évi előirányzattal). Ezen az előirányzaton jelentős túlteljesülés várható, tekintettel arra, hogy 2023. szeptemberétől emelkednek az építésügyi, közlekedési bírságok, valamint júliusban bevezetésre került a kiberbiztonsági bírság.

Az **Extraprofitadó rendelet hatálya**¹¹ alá tartozó adónemeket („extraprofit adók”) a Kvtv-ben a XLII. fejezeten kívül a L., LI., LXII. fejezetekben tervezték, az utóbbiak alakulását az elemzés kapcsolódó fejezetei mutatják be. Összeségében az extraprofit adókból származó bevételek 2023. I. félévében az előirányzat 42,3%-ban teljesültek, az összes adó-és járulékbévételek 12,9%-át adva.

2023-ban többször módosult az Extraprofitadó rendelet, egyebek közt szűkült az adóalany gyógyszergyártók köre, módosultak a légitársaságok hozzájárulása adótételei és adóalapjának számítási módja, pontosították az eltérő üzleti évekkel kapcsolatos kiskereskedelmi adó szabályokat, megváltoztak a kőolajtermék-előállítók extraprofitadójának és a bányajáradéknak a feltételei. A légitársaságok hozzájárulásáról és egyes adótörvények módosításáról szóló 2023. évi LIX. törvény alapján az extraprofit adókról szóló rendelet egyes rendelkezései (cégautóadó, népegészségügyi termékadó, távközlési adó, pénzügyi tranzakciós illeték, jövedéki adó esetében) hatályukat veszítették, a rendelkezéseket a kapcsolódó adótörvénybe ültették át, így a megemelt adómérték továbbra is fennmarad ezen adónemek esetében.

A jelentős térítésmentes kibocsátásiegység-kiosztásban részesülő létesítmény üzemeltetőjét érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló kormányrendeletben a kormányzat új

¹⁰ A minimálbér 232 eFt-ra (16%-kal), a garantált bérminimum 296,4 eFt-ra (14%-kal) emelkedett.

¹¹ 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet az extraprofit adókról

adókötelezettséget vezetett be 2023. júliustól, azon térítésmentes kibocsátási egységkiosztásban részesült vállalatok számára, akik 10 ezer tonna feletti CO₂-ot bocsátottak ki. Az új adónem visszamenőleges hatállyal a 2023-as teljes adóévre megállapítja az adókötelezettséget, úgy, hogy 2023. november 15-én lesz esedékes a 2023. I-III. negyedév utáni adóelőleg.

3.2.A központi költségvetés egyes kiemelt kiadásainak teljesítése

A Kvtv. a XV. fejezet 26. cím 5. alcím **Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap** kiadási előirányzatainak összegét 754,8 Mrd Ft-ban határozta meg. 2023. I-VI. hónapban a kiadások 385,7 Mrd Ft-ot tettek ki, ami az időarányosnál némileg magasabb teljesülést (51,1%) jelent.

2023. I-VI. hónapban az Életkezdési támogatásra (90,3%), a Korhatár alatti ellátásokra (53,7%) és a Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő ellátásokra fordított kiadások (53,5%) haladták meg az időarányosnál nagyobb mértékben az előirányzatot.

Az **Életkezdési támogatások**¹² kiadások magas arányú teljesítését indokolja, hogy a Kincstár a megnyitott Életkezdési letéti számlákon minden év február 1. napján a jóváírás évét megelőző naptári évre vonatkozóan ír jóvá támogatást. Az életkezdési letéti számlákon nyilvántartott összeg a Start-értékpapírszámlára történő egyéni befizetések után kapott állami támogatás, valamint a Babakötvény kedvező kamatozása miatt 2021-óta növekszik.

A **Korhatár alatti ellátások, és a Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő ellátások** előirányzatainak¹³ az időarányosnál (3,7%-kal, illetve 3,5%-kal) magasabb kiadásait a 2023 februárjában kifizetett 13. havi ellátások hatása okozza. Ugyanakkor az inflációnak a tervezetthez (15%) képest magasabb várható éves mértéke (17,5-17,7%) miatt a nyugdíjemeléshez hasonló mértékben emelkedni fog egyes ellátások összege. A Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő ellátások esetében az éves teljesítés várhatóan meghaladja az előirányzatot.

Az XLII. fejezet 29. cím, **Lakástámogatások előirányzat** finanszírozza a lakáscélú állami támogatásokat, többek között a családi otthonteremtési kedvezményt (CSOK), az otthonfelújítási támogatást, az adó-visszatérítési támogatást, az otthonteremtési kamattámogatást, valamint a jelzáloghitelek csökkentésének támogatását is. A 2023. évi előirányzat 382,9 Mrd Ft, a 2023. I-VI. havi teljesítés 330,7 Mrd Ft volt, ami az éves előirányzat 86,3%-a. Augusztusra a kiadások 369,3 Mrd Ft-ot értek el, az éves előirányzat 96,4%-át. Az időarányoshoz képest magasabb teljesítés fő oka a 2022. december 31-ig tartó **otthonfelújítási program áthúzódó támogatásainak** 2023. elején történő kifizetése. Ez év januárjában az előirányzat 17, februárban 21,6, márciusban 20,6%-át használták fel, áprilistól a felhasználás egyenletesen csökkent, augusztusban már csak az előirányzat 6,1%-ának megfelelő támogatást fizettek ki.

A CSOK-ot érintő, a jövő évtől hatályba lépő szigorítások miatt a gyermekvállalást és az ahhoz kapcsolódó ingatlanvásárlást tervező családok egy része a tervezetthez képest korábban

¹² Az életkezdési támogatás a 2005. december 31. napja után született, Magyarország területén élő magyar állampolgár gyermeket, valamint a 2017. június 30. napja után született Magyarország területén kívül élő magyar állampolgár, vagy Magyar igazolvánnyal rendelkező gyermeket illeti meg.

¹³ A Korhatár alatti ellátások jogcímcsoport tartalmazza a szolgálati járandóság, a korhatár előtti ellátás és balettművészeti életjáradék forrását, a Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő ellátások előirányzat az átmeneti bányászjáradék, szénjárandóság kiegészítése és kereset-kiegészítése, a mezőgazdasági járadék, a fogyatékosági támogatás és vakok személyi járadéka, a politikai rehabilitációs és más nyugdíj-kiegészítések, a házastársi pótlék, az egyéb támogatások és a megváltozott munkaképességűek kereset-kiegészítése nevű ellátások finanszírozását szolgálja.

hozhatja ingatlanvásárlásait az idei évre, így az év végéig a támogatást igénybe vevők száma megnőhet, ami hozzájárulhat ahhoz, hogy az éves teljesítés meghaladja az előirányzatot.

A XLII. fejezet 31. cím, **Szociálpolitikai menetdíj támogatás** 2023. évi előirányzata 105,0 Mrd Ft. A 2023. év I-VI. havi teljesítés összege 63,0 Mrd Ft, ami a 2023. évi 105,0 Mrd Ft összegű törvényi módosított előirányzat 60,0%-a (az időarányos teljesülést 10,0%-kal haladja meg). A 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet értelmében a kedvezmények százalékos mértékben vannak meghatározva, ezért az utazási díjak árképzési módszerének függvényében a működési költségek növekedése hozzájárulhat a teljesítés növekedéséhez.

A XLII. fejezet 25. cím, **Diákhitel konstrukciók támogatása** 2023. évi előirányzata 14,7 Mrd Ft. A kifizetés a 2023. I-VI. hónap közt 8,1 Mrd Ft volt, ami az előirányzat 55,1%-a. Az előirányzat időarányosnál magasabb teljesítését indokolta, hogy a Kormány általános kamattámogatást biztosított a szabad felhasználású hallgatói hitelt igénybe vevők részére 2023. január 1-től 2023. június 30-ig.

Az **Egyedi és normatív támogatások** 2023. évi 2 697,5 Mrd Ft összegű kiadási előirányzata egyebek mellett a Lakossági rezsivédelem, az Állami tulajdonú társaságok támogatása, a Gyorsforgalmi úthálózat rendelkezésre állási díj, az Autópálya rendelkezésre állási díj, a Vasúti pályahálózat működtetésének költségtérítése, a Vasúti személyszállítási közszolgáltatások költségtérítése, az Autóbuszszal végzett személyszállítási közszolgáltatások költségtérítése és az Elővárosi közösségi közlekedés költségtérítése előirányzatait tartalmazza. Az Egyedi és normatív támogatások 2023. évi I-VI. havi kiadásai 1 525,5 Mrd Ft-ot tettek ki, ami az éves kiadási előirányzat 56,6%-a. 2023. I-VII. hónapban a kiadások 1 750,8 Mrd Ft-ot értek el, ami 177,2 Mrd Ft-tal haladta meg az időarányos teljesítést.

Az Egyedi és normatív támogatások 2 697,5 Mrd Ft összegű előirányzatának **54,1%-át az 1 458,2 Mrd Ft előirányzatú Lakossági rezsivédelem teszi ki**. Az év első hat hónapjában 977,2 Mrd Ft összegű, az éves előirányzat 67,0%-át kitevő lakossági rezsivédelmi támogatásról döntött a Kormány 7 kormányhatározatban. Az ezekhez kapcsolódó folyósítások 2023. I-VI. hónapban 969,2 Mrd Ft-ot tettek ki, ami az éves előirányzat 66,5%-a. Az **Állami tulajdonú társaságok támogatása** 178,2 Mrd Ft összegű előirányzatát a Kormány 4 kormányhatározata 14 Mrd Ft összegben érintette, ami az éves előirányzat 7,9%-a.

Az Egyedi és normatív támogatások között legnagyobb arányú lakossági rezsivédelem kiadásai az első félévben jelentősen meghaladták az előirányzat időarányos összegét, ugyanakkor a teljesítésnek az előirányzathoz viszonyított aránya az év végéig csökkenhet, amit az energia árának világszintű csökkenése, valamint fűtési időszak szezonális jellege (az év első felében magasabb energiafogyasztás az év második feléhez képest) indokolhat.

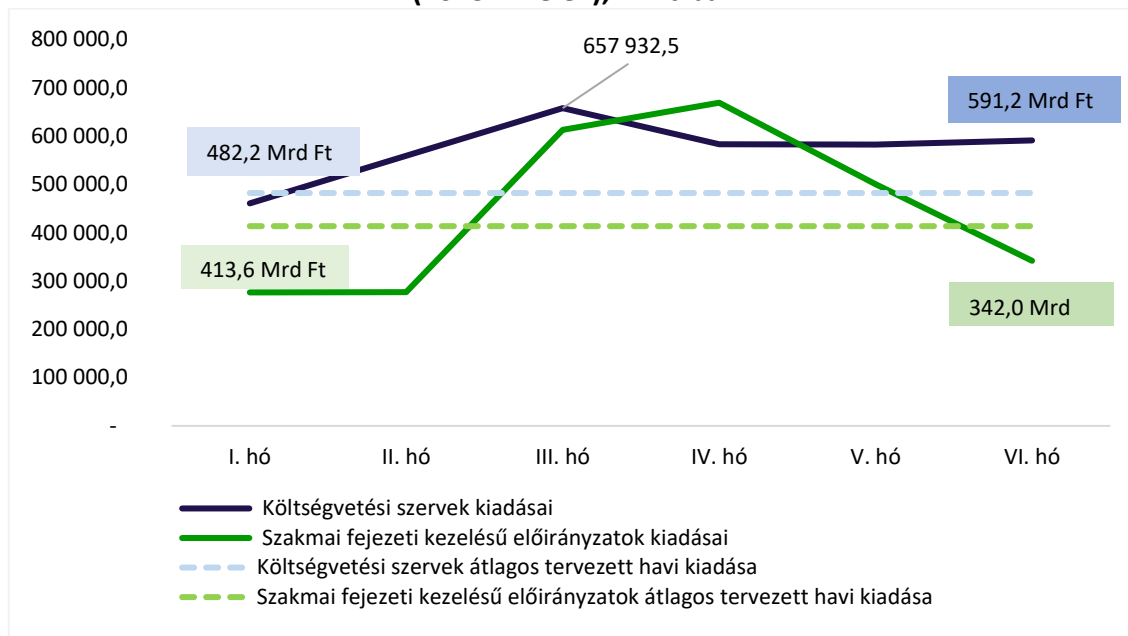
3.2.1. A költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak alakulása

A költségvetési szervek kiadásai az első félévben 3 434,8 Mrd Ft-ot tettek ki, a tervezett kiadás 59,4%-ában teljesültek. A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai 2 678,2 Mrd Ft összeget értek el, ami a tervezett 54,0%-át jelentette. Június végéig a költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak 34,7%-át a **személyi juttatásokra és a kapcsolódó járulékokra** kifizetett 2 410,1 Mrd Ft tette ki a MÁK adatai szerint. A szakmai fejezeti kezelésű kiadások közül a **normatív** finanszírozásra (köznevelési célú humánszolgáltatás és működési támogatás, hit- és erkölcstanoktatás és tankönyvtámogatás, illetve szociális, gyermekvédelmi, gyermekjóléti és fogyatékos személyek esélyegyenlőségét elősegítő célú előirányzatok) történt a jelentősebb összegű kifizetés (351,6 Mrd Ft), a nem állami felsőoktatási intézmények támogatására 194,2 Mrd Ft, a térségi

fejlesztési feladatok kiadásaira 97,4 Mrd Ft kifizetése történt meg. A költségvetési szervek, valamint a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak havonkénti alakulását az első félévben a 11. sz. ábra mutatja be.

11. sz. ábra

A költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak havi teljesítése (2023. I. félév), M Ft-ban

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06 hó alapján, ÁSZ szerkesztés

A kiemelkedő összegű márciusi kiadás hátterében áll, hogy a hiánycél teljesítése érdekében 2023. március 16-ig a Kormány irányítása alá tartozó központi költségvetési fejezeteknek és elkülönített állami pénzalapoknak a Kvtv-ben meghatározott (250 Mrd Ft) befizetési kötelezettségükből **235 Mrd Ft-ot kellett teljesíteniük** a Magyar Államkincstár javára. (A fejezeteket irányító szervek vezetőinek ehhez kapcsolódóan 2023. február 15-ig intézkedési tervet kellett készíteni a Kormány részére arról, hogy az e befizetéshez szükséges megtakarítást milyen módon érik el.)

A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai esetében március-április hónapokban látható magas összeg, ami a **közlekedési ágazati programok** (52,7 Mrd Ft), a **vasúti fejlesztések** (49,2 Mrd Ft), a **beruházás ösztönzési célú előirányzat** (48,1 Mrd Ft) és a **turisztikai fejlesztési célú előirányzat** kiadásaihoz (41,3 Mrd Ft) köthető, emellett a zöld beruházási rendszer végrehajtásának feladataira 29,0 Mrd Ft kifizetése történt meg.

Az első félévben a világgpiaci energiaár-emelkedés hatásainak mérséklésére az költségvetési intézményeknek az **L. Rezsivédelmi Alap** központi költségvetési szervek kompenzációjából 84,7 Mrd Ft, míg fejezeti kezelésű előirányzatokra az egyházi és civil intézményfenntartók támogatásából 30,4 Mrd Ft került átcsoportosításra.

Július végéig központi költségvetési szervek kiadásai meghaladták az éves előirányzat 70%-át (4 065,1 Mrd Ft-ot értek el), a fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai pedig a 61%-át, 3 083,1 Mrd Ft-ot. A költségvetési szervek kiadásainak 59,2%-át adták a személyi jellegű kiadások. Tekintve, hogy a *költségvetési szervek kiadásai* májustól folyamatosan nőnek, és azok növekedése valószínűsíthető az év hátralevő részében a működési kiadások várható emelkedése miatt, az előirányzat túllépése valószínűsíthető.

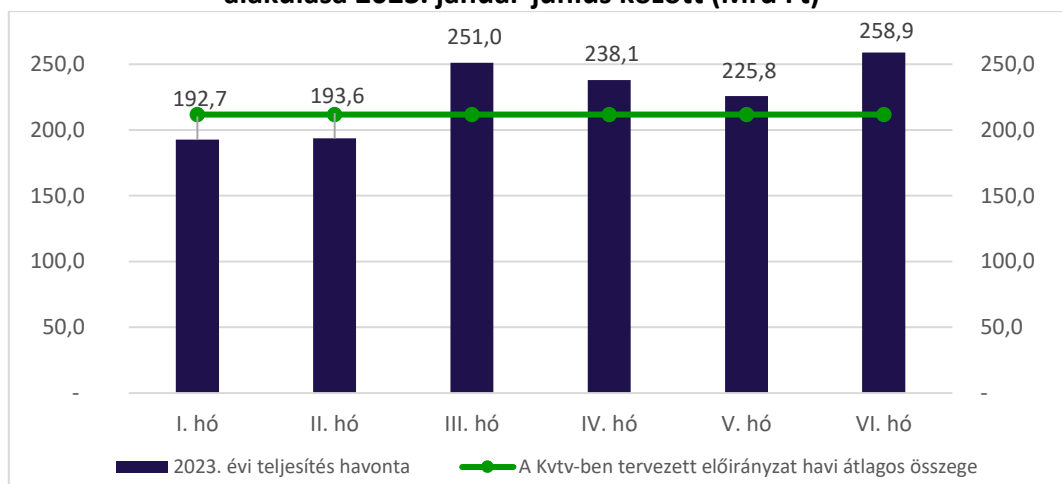
3.2.2. Az adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások alakulása

Az XLI. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet kamatkiadásainak éves kiadási előirányzata 2 498,7 Mrd Ft. A Kvtv-ben tervezett magasabb kiadási összeg háttérében egyrészt a 2022. év második felében és 2023. év elején emelkedő forint és devizakamatlábak, a növekvő lakossági állampapír-állomány emelkedő kamatköltsége, másrészt az államadósság állományának növekedése állt.

A kamatkiadások összege 2023. I. félévében 1 360,1 Mrd Ft-ban teljesült, ami a Kvtv. előirányzat 54,4%-ának felel meg. Ez az előző év I. félévéhez mérten jelentős emelkedést jelent nominális értékben (kb. 73,6%-kal, 783,5 Mrd Ft-ról 1 360,1 Mrd Ft-ra). A kamatkiadások 2023. január-június közötti alakulását mutatja be a 12. sz. ábra.

12. sz. ábra

A XLI. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet kamatkiadásainak alakulása 2023. január-június között (Mrd Ft)

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06. hó alapján, ÁSZ szerkesztés

A magas összegű kamatkiadások háttérében elsősorban az előző évinél magasabb kamatszint áll, az állampapírhozamok az év első felének nagy részében a 2022. szeptember óta jellemző magas szinten ragadtak. Az MNB 2023. május 23-án kezdte meg az irányadó kamat csökkentését, ami a következő hónapokban várhatóan az állampapírpiazi hozamok terén is érezteti a hatását, ugyanakkor a korábbi (2021-ig tapasztalható) alacsony hozamokhoz való visszatérés idén még nem várható.

A megemelkedett kamatkiadások jelentős részének háttérében a piaci forintkötvények állnak (a növekmény mintegy 40%-a), amelyek kibocsátási mennyisége és kamata is nőtt az előző év I. félévéhez mérten. Jelentős mértékben, kb. 30%-kal nőttek a lakossági kötvényekhez kapcsolódó kamatkiadások is, amelyek a 2022 szeptemberében kibocsátott BMÁP és PMÁP sorozatok felfutó értékesítése miatt emelkedtek. Továbbá a kamatkiadások növekedésének irányába hatott a DKJ-k magasabb kamatkiadásai, illetve a nemzetközi devizakötvények és a forinthitelek kamatkiadásainak emelkedése is.

2023 júliusában a kamatkiadások összege 156,0 Mrd Ft-ban teljesült. A kamatkiadások szintje az év második felében kiemelkedő lehet, hisz a korábbinál magasabb hozamok a 2022. második félévétől kibocsátott állampapírok révén 2023. második félévében még magas kamatkiadásokkal járnak együtt. Ehhez hozzájárul, hogy a lakossági állampapírok esetében sokára érezhető a kamatcsökkentés hatása, mert az inflációkövető állampapír hozamának alapját az előző évi átlagos infláció adja. Ennek megfelelően a kamatkiadások előirányzatai év végéig várhatóan meghaladják a tervezettet.

3.2.3. Állampapírpiazi folyamatok

2023 júniusában 9 136,7 Mrd Ft volt a **forint lakossági állampapírok állománya**, amely a 2022. decemberi értékhez (8 619,4 Mrd Ft) képest 517,3 Mrd Ft-os növekedést jelent. A forint lakossági állampapírok állománya 2023. áprilisisig folyamatosan nőtt, ugyanakkor májusban kismértékű (2,6 Mrd Ft-os) csökkenés volt megfigyelhető. A lakossági állampapírok aránya júniusban a teljes adósságon belül 19,5% volt, amely nem érte el az ÁKK által 2023. évi benchmark célként meghatározott 20-25% közötti toleranciasávot.

2023. június végén a legnagyobb állománnyal továbbra is a PMÁP rendelkezett, közel 65%-os aránnyal a lakossági állampapírok teljes állományán belül, amely mintegy 15 százalékpontos növekedés az év eleje óta. 2022. december és 2023. június között érdemi növekedés tapasztalható a PMÁP (+1 601,0 Mrd Ft) és a BMÁP (+354,6 Mrd Ft) állományában, ugyanakkor 1 207,0 Mrd Ft-tal csökkent a MÁP+ állománya a visszaváltások következtében.

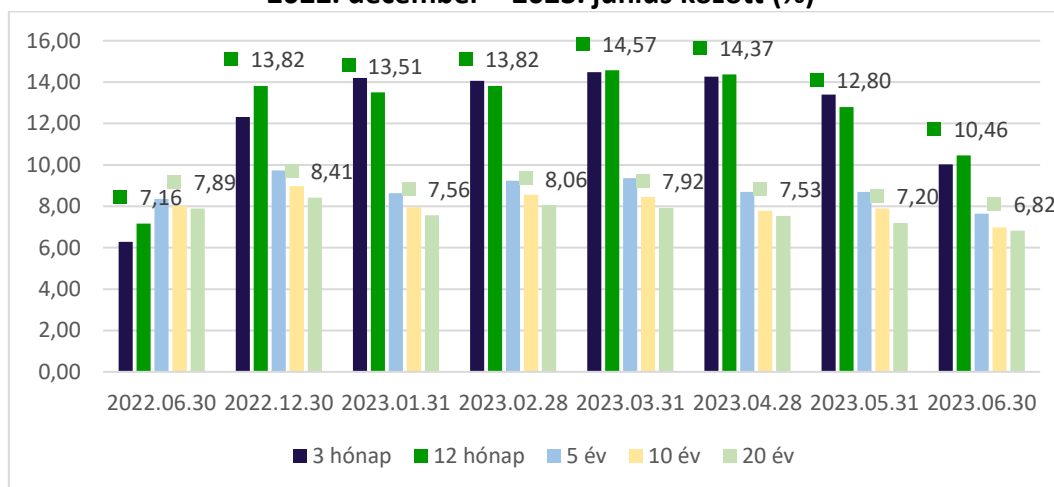
Az ÁKK adatai szerint az I. félévben a forint lakossági állampapírok kibocsátása az éves terv 65%-ában realizálódott, amely az időarányos teljesüléshez képest magasabb arány. Ennek következtében az ÁKK csökkentette a 2023. június 1-jén induló PMÁP sorozat kamatprémiumát 50 bázisponttal, majd augusztus 1-jétől egységesen 0,25%-ban határozta meg.

Az ÁKK adatai szerint az elfogadott 2023-as finanszírozási tervben szereplő devizafinanszírozási terv 74%-a teljesült az I. félévben, ezáltal 2023. június 30-án a devizaarány 25,3% volt.

A 2023. júliusi adatok szerint a lakossági állampapírok állománya tovább emelkedett, 9 319,3 Mrd Ft-ra, ami egy hónap alatt 182,6 Mrd Ft-os növekményt jelent. Az állampapír-kereslet élénkítése érdekében 2023. július 1-jétől az állampolgároknak a személyi jövedelemadó köteles kamatjövodelmeik után a veszélyhelyzet ideje alatt átmenetileg szociális hozzájárulási adót kell fizetniük. Ennek okán 2023. második félévében további megtakarítások áramolhatnak az állampapírok irányába.

A **hazai állampapírpiazi referenciahozamok** terén 2023 júniusában az előző év júniusához képest a rövidebb futamidők esetében jelentős, 3-4 százalékpont közötti emelkedés volt tapasztalható, míg a hosszabb futamidők esetében 1 százalékpont körüli csökkenés. A rövidebb futamidők terén látható növekedés a rövidtávú kockázatok magas foka miatt következett be, míg a hosszabb futamidők esetében a hozamok már közelítik a tavaly év elején jellemző szinteket. A hazai állampapírpiazi referenciahozamok alakulását mutatja be a 13. sz. ábra. Az ábra alapján látható, hogy a referenciahozamok 2022 decemberéhez képest (amikor a kockázatok és a gazdasági bizonytalanság fokozottabbak voltak) futamidőnként eltérő, 1,5-3 százalékpontos csökkenést mutatnak.

A hazai állampapírpiaci referenciahozamok alakulása 2022. június és 2023. december – 2023. június között (%)

Forrás: ÁKK (2023) referenciahozam adatok alapján, ÁSZ szerkesztés

2023 júniusában májushoz képest a rövidebb futamidők terén 2-3 százalékpontos hozamcsökkenés tapasztalható, majd 2023 júliusában egy hónap alatt a rövidebb futamidők esetében minimális hozamcsökkenés történt, ugyanakkor a hosszabb futamidők esetében hasonló mértékű hozamemelkedésre került sor. A rövidebb futamidők terén tapasztalható alacsonyabb hozamok következtében csökkent a DKJ-k iránti intézményi kereslet.

A piaci várakozások szerint az MNB az év végére 10-12% környékére csökkentheti az irányadó kamatot, amely hatására az állampapírpiaci-hozamok további mérséklődésére lehet számítani az új kibocsátású állampapírok esetében év hátralévő részében.

3.2.4. Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások és bevételek

Az **állami vagyonnal kapcsolatos bevételek** és kiadások nagyobb részét a költségvetés XLIII. és XLIV. fejezetében (Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások és A nemzeti földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet) tervezték, a bevételek összege összesen a két fejezetben **334,3 Mrd Ft**, ami az államháztartás vagyonnal kapcsolatos bevételeinek **53,2%-át teszi ki**.

A **költségvetés állami vagyonnal kapcsolatos befizetései az év első hat hónapjában** a tervezett összeg (628,9 Mrd Ft) 53,4%-ában, 337,7 Mrd Ft-ban teljesültek. Ennek meghatározó részét képezik a társaságokkal kapcsolatos bevételek, ezek **133,4 Mrd Ft**-ban teljesültek, ebből 108 Mrd Ft az MVM Zrt. osztalékkifizetéséből származik.

2023-tól az XLV. Állami Beruházások fejezetben a **kiemelt állami beruházások bevételei is** az állami vagyonbevételek részét képezik. A bevételek június végéig 72,6 Mrd Ft értek el.

A 2023. évre összesen **161 Mrd Ft** összegben kerültek megtervezésre az **ipari** tevékenységekhez kapcsolódó és a **légitözlekedési kibocsátási egységek értékesítéséből** származó bevételek a XVII. Energiaügyi Minisztérium fejezetben, ezek az államháztartás vagyonnal kapcsolatos bevételeinek **25,6%-át** teszik ki. A CO₂ kvótaértékesítésekből származó bevételek előirányzatai együttesen 79,5 Mrd Ft-ban teljesültek az első félévben, mely az éves előirányzatok összegének 49,4%-a. Július hónapban a kvótaértékesítésből származó bevételek 93,5 Mrd Ft-ra nőttek, ezzel az éves előirányzatok 58,4%-a teljesült.¹⁴

Az ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos előirányzat 20 Mrd Ft-ban, az előirányzat 136,5%-ában teljesült az első félévben.

A központi alrendszer állami vagyonnal kapcsolatos kiadásainak 2023. évi tervezett összege **1 400,6 Mrd Ft** volt, aminek 58,1%-a (813,8 Mrd Ft) került kifizetésre június végéig. A legnagyobb összegben **a társaságokkal kapcsolatos kiadások teljesültek** (június végéig 534,7 Mrd Ft-ban). Magas összegben, 159,5 Mrd Ft-ban teljesültek a kiemelt állami beruházások kiadásai is. Az MNV Zrt. tulajdonosi joggyakorlásába tartozó társaságok forrásjuttatásai a törvényi előirányzat 569,7%-ában, 12,5 Mrd Ft-ban teljesültek az első félévben. A GFM tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos kiadások 393,1 Mrd-Ft-ban, az éves előirányzat 94,7%-ában teljesültek az első félévben, ennek nagy részét a társaságok forrásjuttatása tette ki. Ebből 348,2 Mrd Ft januárban került elszámolásra, a Vodafone Magyarország Zrt. 49%-os tulajdonrészének kifizetésével összhangban.

3.3. A Nyugdíjbiztosítási Alap bevételeinek és kiadásainak alakulása

A Nyugdíjbiztosítási Alapnál (Ny. Alap) 2023. június végéig **108,3 Mrd Ft hiány keletkezett**, amely július végéig a június havinál kisebb mértékben, 7,4 Mrd Ft-tal tovább nőtt. A Ny. Alap 2023. I. félévi bevételét, kiadását, egyenlegét mutatja be a 2. sz. táblázat.

2. sz. táblázat

A Ny. Alap 2023. I. félév bevételei, kiadásai és egyenlege
(adatok Mrd Ft-ban és %-ban)

Megnevezés	2023. évi Kvtv. előirányzat	2023. I. félévi teljesítés	Teljesítés a Kvtv. előirányzat %-ában
Bevétel	5 554,6	2 894,2	52,1%
Ebből:			
Szociális hozzájárulási adó és járulékok	4 425,3	2 116,8	47,8%
Ebből:			
Szociális hozzájárulási adó Ny. Alapot megillető része	1 968,4	942,3	47,9%
Társadalombiztosítási járulék Ny. Alapot megillető része és nyugdíjjárulék	2 456,9	1 174,5	47,8%
Költségvetési hozzájárulások	1 071,6	744,8	69,5%
Kiadás	5 554,6	3 002,5	54,1%
Ebből:			
Nyugellátások	5 545,8	2 998,7	54,1%
Egyenleg	0,0	-108,3	n.é.

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06. hó alapján, ÁSZ szerkesztés

A **Ny. Alap bevételei** az időarányost 2,1% százalékponttal meghaladó összegben (2 894,2 Mrd Ft) teljesültek június végéig, július végéig a bevételi többlet 1,4% volt. Ehhez hozzájárult a 13. havi nyugdíj visszaépítésének támogatására februárban az Ny. Alapnak átutalt 418,0 Mrd Ft költségvetési támogatás. Az Ny. Alap 2023. június havi bevételei 0,8, a 2023. július havi bevételei 0,7 százalékponttal az időarányos előirányzat (8,3%) alatt teljesültek.

Az I. félévben a szociális hozzájárulási adó- és járulékbevételek 2,1-2,2 százalékponttal a módosított előirányzat alatt teljesültek, azonban a II. félévben várhatóan magasabb szinten teljesülnek a magasabb keresetek okán. A 2019-2022. évek adatai azt mutatják, hogy az adó- és járulék bevételek – összefüggésben a jövedelmek növekedésével – adott éven belül

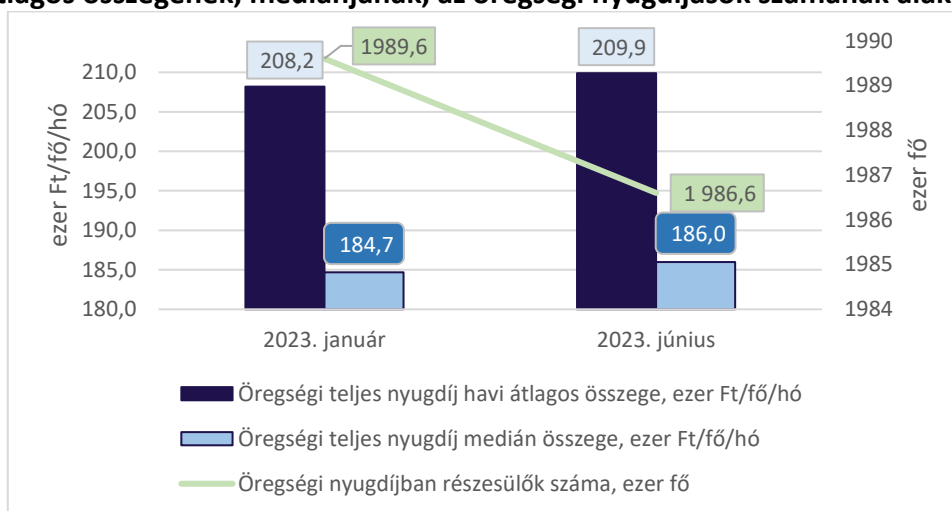
jellemzően októbertől növekedésnek indulnak. A szociális hozzájárulási adóbevételeket növeli, hogy 2023. július 1-jétől a természetes személyt szociális hozzájárulási adó fizetési kötelezettség terheli a kamatjövedelmet terhelő személyi jövedelemadó alapjaként figyelembe vett összege után.

A Ny. Alap kiadásai az előirányzatot az első félév végén 4,1%-kal (3 002,5 Mrd Ft), július végén 3,5%-kal lépték túl. A nyugellátásokra az év első hat hónapjában 2 998,7 Mrd Ft, július végéig 3 428,1 Mrd Ft folyósítása történt meg. A túllépést főként a 2023. február hónapban kifizetett 13. havi nyugdíj összege magyarázza, erre megvolt a fedezet a költségvetésben. Hatása június végéig 424,7 Mrd Ft volt. A 13. havi nyugdíj nélkül számított nyugdíj előirányzat felhasználása időarányos, 50,1% volt a kapcsolódó első félévi teljesítés alapján.

A 2023. január és 2023. június hónapokban a Ny. Alapból öregségi nyugdíjban részesülők számát, teljes öregségi nyugdíjban részesülők átlagos ellátását, medián nyugdíját a 14. sz. ábra mutatja be.

14. sz. ábra

A Ny. Alapból 2023. január és 2023. június hónapokban kifizetett öregségi nyugdíjak havi átlagos összegének, mediánjának, az öregségi nyugdíjasok számának alakulása

Forrás: KSH STADAT 25.2.1.5. alapján, ÁSZ szerkesztés

2023. májusáig folytatódott az öregségi nyugdíjban részesülők számának lassú csökkenése, majd az évközi új megállapítások hatására júniusban 1 986,6 ezer főre, júliusban 1 989,0 ezer főre emelkedett az öregségi nyugdíjasok száma.

Az év első hat hónapjában a nyugdíjas fogyasztói árindex az előző év azonos időszakához képest a januári 27,4%-ról júniusra 21,2%-ra, júliusra 18,7%-ra csökkent. A nyugdíjas infláció az általános inflációnál átlagosan 1,4 százalékponttal volt magasabb az év első felében. Az MNB júniusi előrejelzése szerint az éves infláció várhatóan 16,5-18,5% alakul.

Az eddigi tény inflációs adatok, az elemzők általános inflációra vonatkozó várakozásai alapján 3-4%-os kiegészítő nyugdíjemelésre kerülhet sor novemberben¹⁵. A 2023. január 1-jétől visszamenőleg biztosított kiegészítő nyugdíjemelés százalékonként hozzávetőlegesen 50,0 Mrd Ft-tal növelné meg az Ny. Alap 2023. évi kiadását, ezáltal az Ny. Alap hiányát.

¹⁵ A kiegészítő nyugdíjemelés becslése azon alapul, hogy az elemzők az infláció éves átlagos értékére 16,5-19,0% közötti értékeket és tartományokat jeleztek előre, és azt feltételezve, hogy nyugdíjas fogyasztói árindexet számottevően befolyásoló élelmiszerek, energia árcsökkenése olyan mértékűvé válik, hogy ennek hatására minimális lesz az általános és a nyugdíjas fogyasztói árindex eltérése.

Nyugdíjprémium fizetés ebben az évben nem esedékes, mivel a gazdasági növekedés nem éri el 3,5%-os küszöbértéket.

3.4. Az Egészségbiztosítási Alap bevételeinek és kiadásainak alakulása

Az Egészségbiztosítási Alap (E. Alap) 2023. június végén 30,2 Mrd Ft többlettel zárt, amely július végére 40,1 Mrd Ft-ra emelkedett. Az **E. Alap I. félévi bevételei** az első félévben (1 988,5 Mrd Ft) minimálisan, 0,7%-kal az időarányos alatt teljesültek. Ezt nagyrészt a szociális hozzájárulási adóból és járulékokból származó bevételnél jelentkező 2,1%-os bevételkiesés, és a költségvetési hozzájárulások 0,4%-os többletbevétele együttesen okozta. A jelentősebb előirányzatok teljesítését a 3. sz. táblázat mutatja be.

3. sz. táblázat

Az E. Alap 2023. I. félév bevétele, kiadása és egyenlege (adatok Mrd Ft-ban és %-ban)

Megnevezés	2023. évi Kvtv. előirányzat	2023. I. félévi teljesítés	Teljesítés a Kvtv. előirányzat %-ában
Bevétel	4 033,3	1 988,5	49,3%
Ebből:			
Szociális hozzájárulási adó és járulékok	2 450,7	1 174,8	47,9%
Ebből:			
Szociális hozzájárulási adó E. Alapot megillető része	779,7	373,2	47,9%
Társadalombiztosítási járulék E. Alapot megillető része és nyugdíjjárulék	1 671,0	801,6	48,0%
Költségvetési hozzájárulások	1 262,1	636,2	50,4%
Kiadás	4 033,3	1 958,3	48,6%
Ebből:			
Táppénz	225,2	91,4	40,6%
GYED	343,1	159,6	46,5%
Rokkantsági, rehabilitációs ellátások	374,6	199,6	53,3%
Gyógyító-megelőző ellátás	2 305,6	1 119,4	48,6%
Gyógyszertámogatás	472,0	243,1	51,5%
Egyenleg	0,0	30,2	n.é.

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06. hó alapján, ÁSZ szerkesztés

A II. félévben az időarányost némileg meghaladó adó- és járulékbévételek várhatóak, mivel az adott éven belül év vége felé, jellemzően szeptembertől decemberig (a jövedelmek növekedése okán, köszönhetően a béremelésnek, jutalomnak stb.) növekedésnek indulnak. A közszférában a második félévben lezajlott béremelések szintén növelhetik az adó- és járulékbévételeket.

Az **E. Alap kiadásai** az I. félévben 1 958,3 Mrd Ft-ot tettek ki, ami 1,4%-kal az időarányos alatt maradt június végéig. Az E. Alap I. félévi kiadásának 27,1%-át a pénzügyi ellátások kiadása tette ki. Ezen belül a legszámottevőbb mértékben a gyermekgondozási díj (46,5%) és a rokkantsági, rehabilitációs ellátások (53,3%) előirányzatok teljesítése történt meg. **A Gyógyító-megelőző ellátásokra** fordított kiadások az éves előirányzat 48,6%-át tették ki az I. félévben. A Fogászati ellátás, a Célelőirányzatok, az Otthoni szakápolás és néhány, az Összevont szakellátáson belül szereplő előirányzat teljesítése maradt el az időarányostól, azonban ezek esetében a felhasználás az év hátralevő részében magasabb lesz, részben a

bértámogatások, béremelések, részben az egészségügyi szolgáltatók várható teljesítmény-növekedésének következtében.

Éves szinten az előirányzat körüli teljesítés várható. A gyógyító-megelőző ellátásokra fordított havi kiadást a II. félévben növeli, hogy a Kormány 2022. decemberében döntött az egészségügyi szakdolgozók és egészségügyben dolgozók béremeléséről két lépcsőben, 2023. július 1-vel és 2024. március 1-jével. A 2023. évi béremelés fedezetére 49,9 Mrd Ft forrást biztosítottak.

3.5. Az elkülönített állami pénzalapok (ELKA) bevételeinek és kiadásainak alakulása

Az I. félévben az ELKA 389,2 Mrd Ft bevételt és 298,8 Mrd Ft kiadást teljesített, az időarányost mind a bevétel (1,5%-kal), mind a kiadás (0,4%-kal) teljesítése meghaladta. Az elkülönített állami pénzalapok **egyenlege 90,4 Mrd Ft többletet mutatott** 2023. június 30-án. Az ELKA egyenlegének több mint 55,3%-át a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap egyenlege (50,0 Mrd Ft) képezte.

Az **ELKA I. félévi bevételeinek** 47,5%-a az NFA-nál keletkezett, ahol a 185,0 Mrd Ft bevétellel (43,6%-os teljesítés) szemben 173,2 Mrd Ft kiadás (46,0%-os teljesítés) merült fel, és 11,8 Mrd Ft egyenleg keletkezett. Az alacsony bevételi teljesítéshez hozzájárult, hogy az előfinanszírozott uniós programok kiadásainak visszatérüléséből tervezett bevétel 7,3%-ra teljesült, és a TB-járulék NFA-t megillető részéből az éves előirányzat 47,7%-a folyt be.

Az **Nemzeti Foglalkoztatási Alap (NFA) bér garancia-kifizetései** jogcímen június 30-ig 15,9 Mrd Ft, július 31-ig 19,6 Mrd Ft kiadás merült fel. A többletkiadás június végéig 13,4 Mrd Ft, július végéig 17,1 Mrd Ft volt. A túllépés a Dunaferr csődeljárásához köthető, mivel az állam 2023. február elsején a bér garancia alap terhére átvállalta a végelszámolás alatt álló cég dolgozóinak következő hathavi bérkifizetését. A Kvtv. 4. melléklete alapján a Bér garancia kifizetések előirányzat felülről nyitott, ezért a teljesülés külön szabályozás nélkül is eltérhet az előirányzattól. Az NFA más kiadási sorain (pl. EU-s finanszírozás) a 2023. évi folyamán megtakarítás keletkezése várható, a kiadások túllépése nem valószínűsíthető.

3.6. A IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet bevételeinek és kiadásainak alakulása

A helyi önkormányzatok támogatására a Kvtv. 237,2 Mrd Ft bevételt és 968,6 Mrd Ft kiadást irányzott elő. A kiadások a 2023. év első félévében az előirányzat 51,9%-ában, 577,7 Mrd Ft-ban teljesültek. Az elemzett időszakban a dologi kiadások energiaár-emelkedés miatti növekedésének ellentételezésére az L. Rezsivédelmi alap Önkormányzatok kompenzációjából 76,5 Mrd Ft átcsoportosítás történt a IX. fejezet javára.

A 2017. évi költségvetési törvénnyel bevezetett – a magas egy lakosra jutó adóerő-képességgel rendelkező települések által teljesített – **önkormányzati szolidaritási hozzájárulás** bevételei a 2023. évtől közvetlenül a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetben (4. cím) jelennek meg. Az első félévben beszedett 123,4 Mrd Ft szolidaritási hozzájárulás az időarányosnál magasabban, az éves előirányzat 52,0%-ában teljesült.

A 2023. I. félévi teljesítés összegét a Kvtv. előirányzatainak bontásában a 4. sz. táblázat mutatja be.

A IX. fejezet, Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet egyes címei teljesítésének alakulása, 2023. I. félév (Mrd Ft-ban)

Előirányzat megnevezése	2023. évi Kvtv. előirányzat	2023. I. félévi teljesítés	Teljesítés a Kvtv. előirányzat %-ában
Kiadások összesen, ebből:	968,6	537,3	55,5
<i>A helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása</i>	860,6	464,2	53,9
<i>A helyi önkormányzatok működési célú kiegészítő támogatásai</i>	103,8	72,3	69,7
Bevételek összesen (4. Önkormányzati szolidaritási hozzájárulás)	237,2	123,4	52,0

Forrás: MÁK (2023) önk. idősor (2023.06.), MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06. hó és kormányhatározatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A Kvtv-ben nem szereplő, a Kormány hatáskörében létrehozott két legjelentősebb kiadási előirányzat a *2023. évi Bérintézkedések támogatása*, ennek módosított előirányzata 69,0 Mrd Ft, valamint *Az Ukrajnában kialakult fegyveres konfliktussal összefüggésben felmerült önkormányzati kiadások ellentételezése*, a felhasználás június végén 1,6 Mrd Ft volt.

Július végére a helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatására 537,5 Mrd Ft kifizetése történt meg, ami az előirányzat 62,4%-át teszi ki. Az összes kiadás összege elérte a 669,0 Mrd Ft-ot, ami a tervezett kiadás 69,0%-a. Amennyiben a tervezett kiadások növekedési üteme év végéig fennmarad, jelentősebb túllépés valószínűsíthető.

3.7. A Rezsivédelmi Alap bevételeinek és kiadásainak alakulása

A Rezsivédelmi Alap (továbbiakban: R. Alap) bevételi előirányzatainak **47,7 %-a teljesült az első félévben, míg a kiadási előirányzatainak 48 %-a került átcsoportosításra**, így a Kormány összességében **8,96 Mrd Ft-tal nagyobb összegű átcsoportosítást** rendelt el az első félévben, mint amennyi bevétele volt az **R. Alapnak**. Az R. Alap január-június havi bevételeinek, kiadásainak összegét mutatja be az 5. sz. táblázat.

A Rezsivédelmi Alap 2023. I. félévi bevételeinek és kiadásainak alakulása (Mrd Ft-ban és %-ban)

Megnevezés	2023. évi Kvtv. előirányzat	2023. I. félévi teljesítés	Teljesítés a Kvtv. előirányzat %-ában
Összes bevétel, ebből:	2 579,9	1 230,2	47,7
Energia ágazat befizetései	716,1	280,5	39,2
Bányajáradék	334,0	141,6	42,4
Légitársaságok hozzájárulása	35,2	15,4	43,8
Távközlési adó	96,4	61,1	63,4
Gyógyszergyártói adó	122,5	39,5	32,3
Energia ágazat osztalék befizetése	107,5	108,0	100,5
Rezsivédelmi Alap központi támogatása	1 168,3	584,1	50,0
Összes kiadás, ebből:	2 580,0	1 239,2	48,0
Lakossági rezsivédelem	1 458,2	977,2	67,0
Központi költségvetési szervek kompenzációja	399,6	84,7	21,2
Önkormányzatok kompenzációja	144,7	79,9	55,2
Egyházi és civil intézményfenntartók támogatása	150,3	30,4	20,2
Állami tulajdonú társaságok támogatása	178,2	14,0	7,9
Versenyszektor támogatása	249,0	53,0	21,2
Egyenleg	0	-9,0	

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06. hó és R. Alapot érintő kormányhatározatok alapján, ÁSZ szerkesztés

Az **energia ágazat befizetései** előirányzat első féléves bevétele a tervezett bevétel **39,2%-át** tette ki. Az előirányzat részét képezi a kőolajtermék előállítókra kivetett adó, melyet három egyenlő részletben fizetnek meg a társaságok, idén még szeptemberben és decemberben, így várhatóan teljesül az előirányzat.

A **bányajáradék előirányzat** az éves előirányzathoz képest 42,4%-ban teljesült. A bányajáradék mértéke az extraprofitadó rendelet módosításával június 1-től augusztus 31-ig 50%-ra csökken. Ugyanakkor 2023. szeptember 1-jétől az adó mértéke progresszívvá válik, ami alapján az adóbefizetések összege nő év végéig.

A **légitársaságok hozzájárulása éves előirányzatának** 43,8%-a teljesült az első félévben. Tekintettel arra, hogy az adóalap leginkább az utasok számától függ július és szeptember között várhatóan emelkedik a bevétel, az előirányzat teljesül az év végére. Júliusban a teljesülés 18,8 Mrd Ft-ra nőtt, amivel az éves előirányzat 53,4%-a teljesült.

A **távközlési adó** (ami tartalmazza a pótdadó összegét is) befizetéseinek 63,4%-a teljesült június végéig, ennek 63%-át májusban fizették be, mivel az extraprofitadó rendelet hatálya alatt lévő pótdadót egy összegben májusig kellett megfizetni. Az év hátralevő részében havonta

teljesülő befizetések várhatóan nem érik el az előirányzat teljesítéséhez szükséges összeget, ezért az előirányzat kis mértékű alulteljesülése várható.

A **gyógyszergyártói adó** a 2022-es adóévre vonatkozó bevételei 2023. május és június hónapban teljesültek, ez az éves előirányzat 32,3%-át tette ki. A 2023-as adóévre vonatkozóan november végéig kell megfizetni az adót.

Az Alap részét képező **Rezsivédelmi Alap központi támogatása** előirányzat első részlete (584,1 Mrd Ft) júniusban teljesült, a második részlet decemberben kerül megfizetésre.

Az R. Alap részét képező **energia ágazat osztalék befizetésének** előirányzata teljesült a 2023. évben az **MVM Zrt.-től** származó befizetéssel.

A Kormány az első félévben összesen **17 átcsoportosítást hajtott végre az Alapból**, ebből a **lakossági rezsivédelmet** hét határozat érintette összesen 977,2 Mrd Ft értékben, mely az előirányzat éves összegének 67,0%-át teszi ki. Az **önkormányzatok kompenzációjával** kapcsolatos kifizetések előirányzat kiadásainak 55,2%-a teljesült.

Júliusban további 3 határozattal összesen 154 Mrd Ft értékben rendelt el átcsoportosítást a Rezsivédelmi Alap terhére a Kormány, amelyből 102 Mrd Ft érintette a lakossági rezsivédelmet, így a lakossági rezsivédelem éves előirányzatának 74%-a került felhasználásra.

Az L. Rezsivédelmi Alap kiadási előirányzatainak teljesítését nagy mértékben befolyásolja a felhasznált energia mértéke. 2021. I. félévének havi átlagos földgázfelhasználásához viszonyítva (átlagosan 396 471,4 ezer m³) 2022. I. félévében ennek 95,9%-át, 2023-ban ennek mindössze 77,4%-át használta fel Magyarország. A földgáz iránti kereslet-visszaesést a kedvező időjárás, a költségvetési intézmények megtakarítási intézkedései és az ipari termelés csökkenésének együttes hatása okozza Európában.

Az Európai Unió Tanácsa 2022-ben rendeletben módosította a kötelező készletszint mennyiségére vonatkozó szabályokat. A tagállamok számára előírta, hogy a földfelszín alatti gáztárolókat 2023-tól a kapacitásuk legalább 90%-ig kell feltölteni. Magyarország földgáztárolóinak szintje június végén 66,5%-a volt, augusztus végére a készletszint 90,3%-ra nőtt. A készletezett mennyiség az éves felhasználás 56,7%-ára elegendő energiahordozót tartalmaz. A földgáz ára a tavaly augusztusi csúcshoz képest több, mint 90%-kal csökkent 2023. májusára, majd a piac enyhén felfelé korrigálta az árat. Az előrejelzések szerint további 30%-os emelkedés várható egy éven belül.

Figyelemmel a földgáz piaci árára és a készletezettség szintjére, a L. Rezsivédelmi Alap összes kiadása várhatóan nem éri el a tervezett szintet.

3.8. A Honvédelmi Alap bevételeinek és kiadásainak alakulása

A Honvédelmi Alap bevételeinek éves előirányzata 842,0 Mrd Ft, 2023. júniusáig az előirányzat **46,9% -a** (394,6 Mrd Ft-ban) teljesült. Az Alap első félévben teljesült bevételeit és kiadásait mutatja be a 6. sz. táblázat.

6. sz. táblázat

A Honvédelmi Alap 2023. I. félévi bevételeinek alakulása (Mrd Ft-ban és %-ban)

Megnevezés	2023. évi Kvtv. előirányzat	2023. I. félévi teljesítés	Teljesítés a Kvtv. előirányzat %-ában
Összes bevétel	842,0	394,6	46,9
Pénzügyi szervezetek befizetései	358,0	144,3	40,3
Biztosítási adó	219,4	118,0	53,8
Honvédelmi Alap központi támogatása	264,6	132,3	50,0

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06. hó alapján, ÁSZ szerkesztés

A Pénzügyi szervezetek befizetései előirányzat 40,3%-a teljesült június végéig, további két részletben történik még befizetés szeptemberben és decemberben, a júniusival megegyező összegben, ami alapján az előirányzat várhatóan magasabb összegben teljesül a tervezettnél. **A Biztosítási adó és pótdadó** éves előirányzatának 53,8%-a teljesült, a féléves teljesülés 52,3%-a májusban, tekintettel a vállalatok pótdóra vonatkozó adóelőleg fizetési kötelezettségére, amit egy összegben kellett megfizetni. Júniusban a **Honvédelmi Alap központi támogatása** előirányzat első részlete (132,3 Mrd Ft) teljesült, következő részlete decemberben esedékes. A bevételi előirányzatok kis mértékű alulteljesülése várható.

A Honvédelmi Alap kiadásait 264,6 Mrd Ft-ban tervezték, ebből június végéig a kiadások 50%-a, 132,3 Mrd Ft teljesült.¹⁶

3.9. Az európai uniós bevételek és kiadások alakulása

A központi költségvetés európai uniós bevételeinek és kiadásainak 2023. I. félévi alakulását a 7. sz. táblázat mutatja be.

¹⁶ A kiadási előirányzatok teljesítési adatai nem nyilvánosak.

**A központi költségvetés európai uniós bevételeinek és kiadásainak alakulása, 2023. I. félév
(Mrd Ft és százalék)**

Megnevezés	2023. évi Kvtv. előirányzat	2023. I. félévi teljesítés	Teljesítés a Kvtv. előirányzat %-ában
Bevételek			
(1) Uniós programok bevételei (XLII. Fejezet 6. cím) ebből:	2 152,9	570,0	26,5%
<i>Kohéziós politikai operatív programok 2014-2020</i>	948,2	294,9	31,1%
<i>Vidékfejlesztési Program</i>	322,7	179,0	55,5%
<i>Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)</i>	325,4	0	0,0%
<i>Kohéziós Operatív Programok 2021-2027</i>	480,0	92,5	19,3%
(2) Egyéb bevételek (Agrárminisztérium, Belügyminisztérium, Uniós fejlesztések fejezetek) összesen	91,5	184,7	201,8%
Európai uniós bevételek összesen = (1)+(2)	2 244,4	754,7	33,6%
Kiadások			
(3) XIX. Uniós fejlesztések fejezet ebből:	3 971,0	1 449,3	36,5%
<i>Kohéziós politikai operatív programok 2014-2020</i>	1 173,3	665,4	56,7%
<i>Vidékfejlesztési és halászati programok</i>	754,5	437,1	57,9%
<i>Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)</i>	505,3	48,1	9,5%
<i>Kohéziós Operatív Programok 2021-2027</i>	1 229,4	291,4	23,7%
(4) Egyéb kiadások (Agrárminisztérium, Belügyminisztérium, Külgazdasági és Külügyminisztérium fejezetek) összesen	46,1	12,0	26,1%
Európai uniós kiadások összesen = (3)+(4)	4 017,1	1 461,4	36,4%

Forrás: Kvtv. és PM (2023) alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

A Kvtv-ben az európai uniós forrásokból származó **bevételek** tervezése és elszámolása alapvetően két fejezetben, nagyobb részben a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezetben, valamint kisebb részben a XIX. Uniós fejlesztések fejezetben történt (ezeken kívül a XIV. Belügyminisztérium fejezetben terveztek összesen 0,2 Mrd Ft bevételt). A központi költségvetés ezen előirányzatain 2023. I. félévben összességében 754,7 Mrd Ft bevétel keletkezett, mely összeg a törvényi előirányzat (2 244,4 Mrd Ft) 33,6%-át teszi ki. A teljesült bevételből 570,0 Mrd Ft az uniós programok bevétele (XLII. fejezet), 184,7 Mrd Ft az uniós programok egyéb bevétele.

A címen teljesült bevételek legnagyobb része, 39,0%-a (294,9 Mrd Ft) a 2014-2020-as uniós költségvetési ciklus kohéziós operatív programjaiból származott. A Kohéziós Operatív Programok 2021-2027 soron 95,5 Mrd Ft (az előirányzat 19,9%-a) teljesült (ez az uniós programok bevételeinek 12,7%-a). A Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) előirányzatából továbbra sem teljesült bevétel.

2023. év egészére 2 331,4 Mrd Ft bevételt vár a Kormány. Az uniós alapok jövőbeli kifizetéseivel kapcsolatban továbbra is jelentős a bizonytalanság. Az EU mindaddig visszatart 22 Mrd euró értékű kohéziós forrást, amíg a Kormány nem teljesíti az előírt feltételeket. Ha az Európai Bizottság úgy értékeli, hogy a feltételek teljesültek, akkor Magyarország hozzáférhet a kohéziós politikai keretösszeghez. Így mintegy 10 Mrd euró kohéziós forrás szabadulhat fel a 2021-2027-es többéves pénzügyi keretből. Az RRF-források folyósítása is a feltételek teljesítése esetén lehetséges.

A központi költségvetés uniós **kiadásainak** csaknem teljes egésze a XIX. Uniós fejlesztések fejezetben került megtervezésre (kisebb részben az XII. Agrárminisztérium és a XIV. Belügyminisztérium fejezetekben). 2023. I. félévben az uniós kiadások 1 461,4 Mrd Ft-ot tettek ki, amely a törvényi előirányzat (4 017,1 Mrd Ft) 36,4%-a. A felmerült kiadások túlnyomó részét a 2014-2020-as kohéziós politikai operatív programok adták, ezen belül a legnagyobb összegű kifizetést teljesítő operatív programok a Gazdaságfejlesztés és Innovációs Operatív Program, az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program és a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program volt. A 2021-2027. évekre vonatkozó kohéziós politikai operatív programok közül a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz, a Gazdaságfejlesztés és Innovációs Operatív Program Plusz, valamint a Végrehajtás Operatív Program Plusz esetében történt kifizetés 2023 június végéig, összességében 291,4 Mrd Ft értékben (ez az éves előirányzat 23,7%-a). Az RRF esetében 48,1 Mrd Ft kiadás teljesült, az előirányzat mindössze 9,5%-a.

Az első félévben az uniós programok kiadásainak összegéből (1 461,4 Mrd Ft) a **megelőlegezés (előleg kifizetés) összege 572,6 Mrd Ft**, a fennmaradó összeg pedig számla alapú kifizetés.

4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS ADÓSSÁGA, ÁLLAMPAPÍRPIACI FOLYAMATOK

4.1.A központi költségvetés adóssága

A központi költségvetés adósságának 2023. év végi tervezett értéke 48 917,7 Mrd Ft volt, ezen belül a devizában fennálló adósság várható értéke 13 518,0 Mrd Ft, a forintban fennálló adósság várható értéke 35 043,1 Mrd Ft. A központi költségvetés adóssága a 2022. év végi 45 562,4 Mrd Ft-ról 2023. I. félév végére 47 927,5 Mrd Ft-ra (2 365,2 Mrd Ft-tal), 5,2%-kal növekedett. A 2023 I. félévében 6 644,0 Mrd Ft összegű bruttó adósságkibocsátás valósult meg, ami a **tervezett éves bruttó kibocsátás (10 437,0 Mrd Ft) 63,7%-át** jelenti.

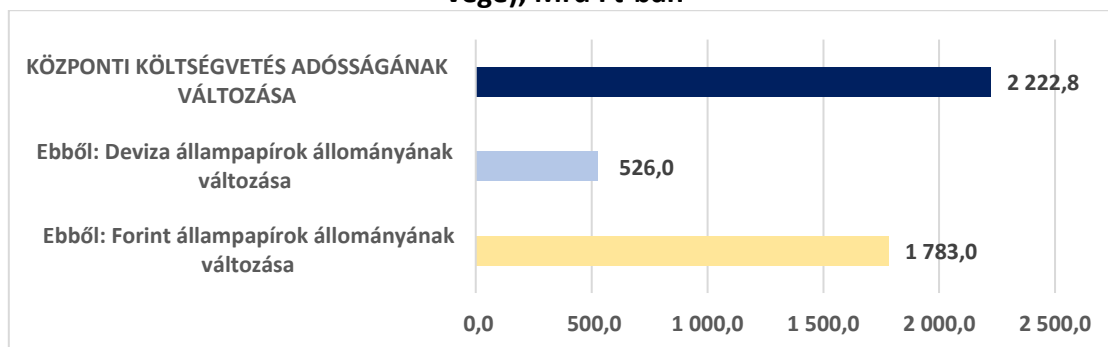
A 2023. I. félév végén fennálló adósság nagyobb része továbbra is **forintban denominált**, aránya 2022. év végéhez képest növekedett az adósság teljes összegében (értéke 35 683,9 Mrd Ft volt, ami a teljes adósság 74,5%-ának felel meg). A forintadósság a 2022. év végi állományhoz képest nominálisan 1 908,3 Mrd Ft-tal növekedett, amely növekedéshez a legnagyobb mértékben az állampapírokon belül a kötvények (+878,0 Mrd Ft), míg legkevésbé a lakossági állampapírok (+517,3 Mrd Ft) állományának növekedése járult hozzá. Előbbi mögött az intézményi befektetők növekvő állampapír-piaci aktivitása állt. A lakossági állampapírok állományának a korábbi évekhez képest szerényebb növekedését az okozta, hogy a Prémium Magyar Állampapír és a Bónusz Magyar Állampapír vásárlásokkal párhuzamosan a lakosság nagy összegben váltott vissza reálkamat alatti hozamot biztosító Magyar Állampapír Plusz termékeket. 2023. I. félévben összességében a **forintkibocsátás (4 503,0 Mrd Ft) a tervezett összeg 59,7%-ában** valósult meg.

A devizaadósság értéke 2023. I. félév végén 12 067,4 Mrd Ft összegben a központi költségvetés teljes adósságának 25,2%-át tette ki, ami a 2022. év végi részarányhoz képest 0,2 százalékponttal magasabb (670,1 Mrd Ft-tal) az első negyedévben történt dollárkötvény kibocsátások és dollárkötvény megemlések (összesen 4,7 Mrd dollár, kb. 1 748,7 Mrd Ft) következtében. Az I. félévben a **devizakibocsátás (2 141,0 Mrd Ft) a tervezett összeg 74,0%-ában valósult meg.**

A devizaadósság forintban számított nyilvántartási értékét 2022. év vége és 2023. június vége között a forint árfolyamának az elmúlt év végéhez képest bekövetkezett erősödése 943,2 Mrd Ft összeggel csökkentette. A központi költségvetés adósságának változását 2022. december vége és 2023. június vége között a 15. sz. ábra mutatja be. (Nem tartalmazza a hitelek állományának változását.)

15. sz. ábra

A központi költségvetés adóssága összegének változása (2022. év vége – 2023. I. félév vége), Mrd Ft-ban

Forrás: ÁKK (2023) Központi költségvetés adóssága, 2023. június alapján, ÁSZ szerkesztés (Megjegyzés: A szám adatok a 2022.12.31-i és a 2023.06.30-i állapotnak felelnek meg.)

A központi költségvetés bruttó adósságának állományi értéke nagyban függ attól, hogy az év hátralévő részében hogyan alakul a központi alrendszer hiánya és annak finanszírozási szükséglete. Az ÁKK Zrt. 2023. szeptemberben új finanszírozási tervet tett közzé, ebben a megemelt finanszírozási igényhez igazodva a bruttó kibocsátás mértékét 10 827,0 Mrd Ft-ról 422,0 Mrd Ft-tal megnövelve 11 249,0 Mrd Ft-ra változtatta. A teljes bruttó kibocsátáson belül a forint kibocsátás 193,0 Mrd Ft-tal, míg a devizakibocsátás 230,0 Mrd Ft-tal emelkedik. A forint kibocsátás esetén az éves terv 75,0%-a, míg a deviza kibocsátás esetén az éves terv 70,0%-a teljesült augusztus végéig. A megnövelt éves kibocsátási terv következtében az év végén a központi költségvetés bruttó adósságának állománya a tervezettnél magasabb értéken teljesülhet.

4.2. Az államadósság-mutató értéke 2023. I. félév végén

Az ÁKK Zrt. adatai szerint 2023. I. félév végén az államadósság 52 727,5 Mrd Ft összegű nominális értéke mellett az államadósság-mutató értéke 75,0% volt, ezzel az államadósság-mutató a 2022. év végi 73,3%-hoz képest **2023. I. félév végére 75,0%-ra, 1,7 százalékponttal nőtt.** Ennek fő oka, hogy az I. félévben az egész évre tervezett nettó kibocsátás jelentős része megvalósult, mindeközben az első kettő negyedévben a gazdaság teljesítménye csökkent, ami az államadósság-mutató nevezőjében szereplő nominális GDP értékére volt hatással.

Az év hátralévő részében a gazdasági-teljesítmény javulása megteremtheti az államadósság-mutató csökkentésének feltételeit.

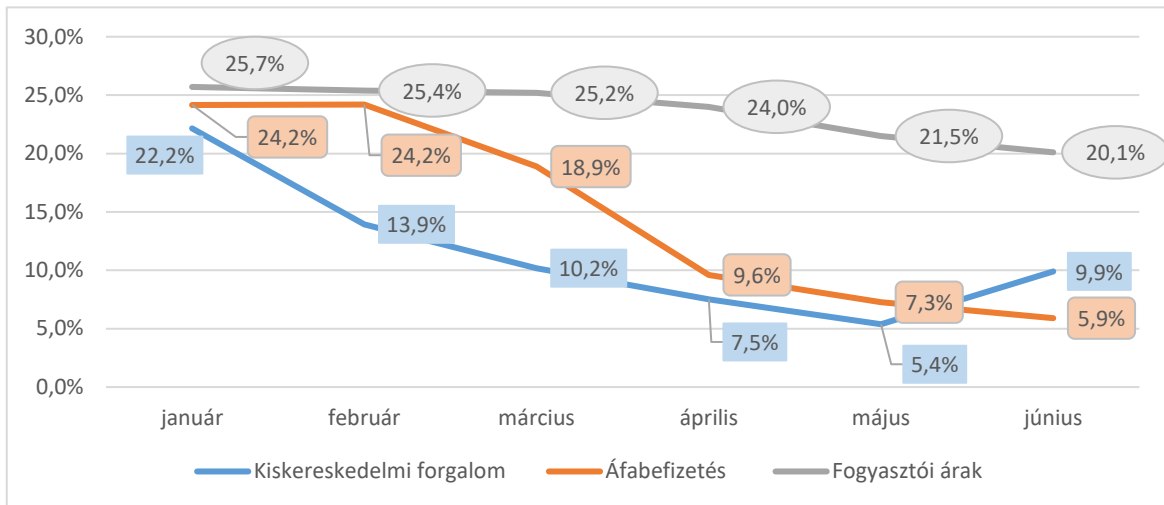
A 2023. I. FÉLÉVI ÁLTALÁNOS FORGALMI ADÓ BEVÉTELEKET MEGHATÁROZÓ MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK

2023 I. félévében a nettó áfabevételek összege 3 328,0 Mrd Ft volt, ami 73,0 Mrd Ft-tal (2,2%-kal) haladta meg 2022. azonos időszakának bevételét¹⁷. Az idejű költségvetés tervezésekor úgy számolt a Kormány, hogy az áfabevételek összességében 16,4%-kal fogják majd meghaladni a 2022. évi teljesítést, azonban az I. félévben időarányosan a bevételek mindössze a tervezett 83,3%-át érték el. Bár a tavalyi évhez viszonyítva az áfabefizetések 14,6%-kal (803,7 Mrd Ft-tal) növekedtek az év első felében, a kiutalások ennél jóval nagyobb mértékben, 32,2%-kal (730,7 Mrd Ft) emelkedtek. 2022. I. félévben – 2021. I. félévhez képest – ezek az arányok ennél kedvezőbben alakultak, mivel az áfabefizetések növekedése 28,6% (1 229,6 Mrd Ft) volt, míg a kiutalásoké 25,8%. (465,0 Mrd Ft). A tervezettől való elmaradás hátterében tehát egyidejűleg a befizetések az elvártnál kisebb, illetve a kiutalások nagyobb mértékű növekedése áll. A **kiutalások növekedéséhez** több tényező járult hozzá. Az exportértékesítések 10% körül bővültek, ami a visszaigényelhető áfát növelte, ugyanakkor áfabefizetést nem generált (tekintettel arra, hogy az exportértékesítések után nem kell áfát fizetni). A visszautalások összegét növelte az, hogy a gazdasági társaságok az emelkedő kamatkörnyezetben nagyobb arányban kezdeményezték a kiutalásokat, mint 2022-ben (figyelembe véve, hogy az adóhatóságnál hagyott áfabefizetések után az állam nem fizet kamatot).

Az áfabefizetések alakulására alapvetően két tényező hat: az értékesítési árak változása, valamint az értékesített áruk és szolgáltatások volumenváltozása, ami egyrészt a fogyasztási szerkezet átalakulását jelenti (a kedvezőbb árú termékek irányába), illetve a vásárlások csökkentését, elhalasztását. Az árszint növekedése (tehát mind a termelői árak, mind a fogyasztói árak növekedése) közel azonos, vagy nem jelentős mértékben csökkenő fogyasztást feltételezve az áfabefizetések értékét még növelte volna (a fogyasztói árak 2023. I. félévben átlagosan 23,6%-kal haladták meg 2022 I. félévének adatát). Ugyanakkor a fogyasztási szerkezet átalakulásával, illetve a vásárlások elhalasztásával a fogyasztás növekedésének üteme lecsökkent, ami az áfabefizetések jóval szerényebb mértékű növekedését eredményezte (M/1. ábra).

¹⁷ Az első 7 hónapban a többlet ennél kevesebb, 59,6 Mrd Ft volt.

A kiskereskedelmi forgalom, a bruttó áfabefizetések értékének és a fogyasztói áraknak a változása az előző év azonos időszakához képest, 2023. január-június (%)

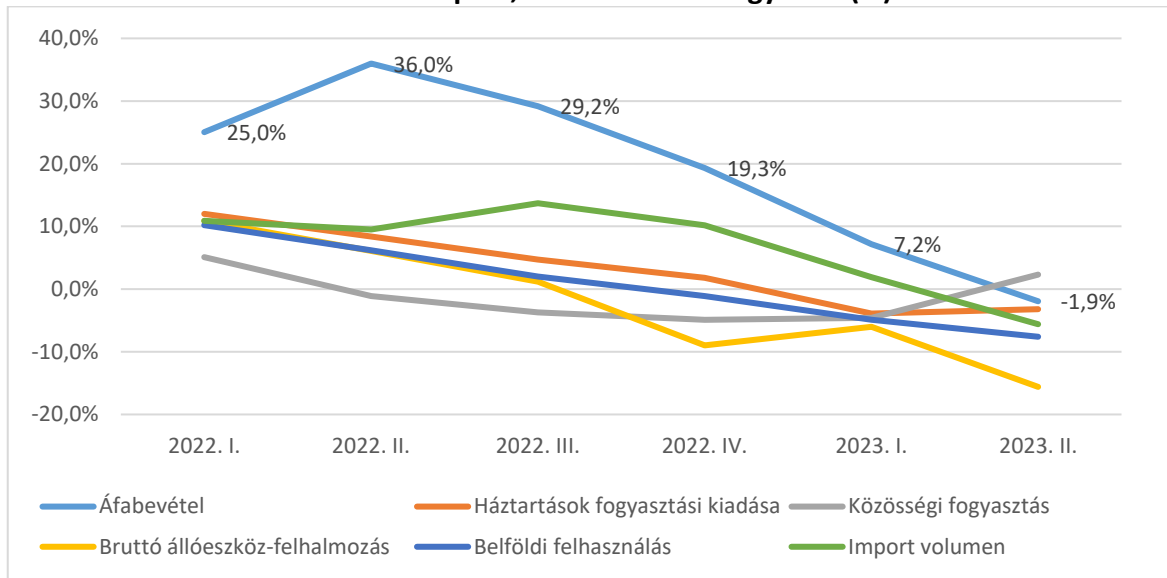

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023. 06. hó, KSH STADAT 2.2.1.5. és KSH STADAT 1.2.1.1 alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

Az I. félévi bruttó **áfabefizetések növekedésének lassulása** alapvetően a **belföldi kereslet szűkülésére vezethető vissza**. Ezt igazolják a makrogazdasági adatok is; a belföldi felhasználás volumene az I. félévben 6,3%-kal esett vissza 2022 I. félévéhez képest. 2023. I. félévben csökkent a háztartások fogyasztási kiadása (-3,6%), a közösségi fogyasztás (-1,2%), a bruttó állóeszköz-felhalmozás (-11,8%), az import volumene (-1,9%) az előző év azonos időszakához mérten (lásd az M/2. ábrát).

A fogyasztási kiadások visszaeséséhez hozzájárult az, hogy a háztartások pénzügyi eszközeinek értéke, azaz a megtakarítások nőttek 2022. december vége és 2023. június vége közt, 2 088,5 Mrd Ft-tal. A megtakarítási hajlandóságot növelte egyrészt az óvatosság, a pénzügyi-gazdasági várakozások, valamint a kormányzat állampapír-kereslet élénkítő politikája. Erre utalnak a pénzügyi számla adatok is; a háztartások jelentősen csökkentették a forint készpénz és a forint folyószámla betétek, illetve növelték a hazai állampapírok és a belföldi befektetési jegyek állományát. A készpénz-, illetve bankszámlaállomány csökkenése a lakossági költségekre is mérséklő hatással lehetett.

A nettó áfabevételek és az arra ható egyes tényezők volumenváltozása az előző év azonos időszakához képest, 2022-2023. II. negyedév (%)

Forrás: MÁK (2023) ÁHT összesen 2023.06. hó, KSH STADAT 21.2.1.13. alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

A **nemzetgazdasági beruházások** visszaesésének hátterében egyfelől a (belföldi és külföldi érdekeltségű) vállalkozások beruházási aktivitásának csökkenése áll, azonban az áfabevételekre jelentősebben hatott a **költségvetési beruházások** visszafogása. Az előző év azonos időszakához mérten az I. negyedévben 0,8, a II. negyedévben 18,0%-kal esett vissza ennek volumene. A KSH adatai alapján az állami tulajdonú vállalatok is mérsékeltek fejlesztéseiket, itt alapvetően az uniós forrásból megvalósuló projektek ráfordításainak visszaesése okozta a beruházások csökkenését.

2023. I. félévben folytatódott a kiskereskedelmi forgalom növekedésének lassulása májusig, a félév egészére vonatkozóan 11,0%-kal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva, miközben 2022. I. félévben (a 2021. I. félévhez viszonyítva) a forgalom növekedése 22,3% volt. Bár júniusban a kiskereskedelmi forgalom növekedése meghaladta az előző havit, júliusban újból lassulás következett be.

AZ INFLÁCIÓ TÉNYEZŐKRE BONTÁSA

Egy adott hónapban a fogyasztó árak előző év azonos időszakához képesti növekedését (ÉV/ÉV árindex) úgy kapjuk meg, hogy az előző hónap ÉV/ÉV árindexét megszorozzuk az adott hónap előző hónaphoz képesti áremelkedésének mértékét kifejező indexszel (HÓ/HÓ árindex) és elosztjuk az előző év azonos hónapjának HÓ/HÓ árindexével. (Tekintettel arra, hogy az ÉV/ÉV árindexet a 12 hónap HÓ/HÓ árindexének mértani átlagaként kell kiszámolni.) Az adott hónap ÉV/ÉV árindexét tehát felbonthatjuk erre a három tényezőre. Ezt mutatja be a 2023. év hónapjaira a M/1. számú táblázat.

M/1. táblázat

Az előző év azonos időszakra számolt fogyasztói árindex tényezőkre bontása

ÉV/ÉV árindex (%)		Előző havi ÉV/ÉV árindex (%)		HÓ/HÓ Árindex (%)		Előző évi HÓ/HÓ árindex (%)	
Időszak	Index	Időszak	Index	Időszak	Index	Időszak	Index
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
2023. 01.	125,7	2022. 12.	124,5	2023. 1.	102,3	2022. 1.	101,4
2023. 02.	125,4	2023. 1.	125,7	2023. 2.	100,8	2022. 2.	101,1
2023. 03.	125,2	2023. 2.	125,4	2023. 3.	100,8	2022. 3.	101,0
2023. 04.	124,0	2023. 3.	125,2	2023. 4.	100,7	2022. 4.	101,6
2023. 05.	121,5	2023. 4.	124,0	2023. 5.	99,6	2022. 5.	101,7
2023. 06.	120,1	2023. 5.	121,5	2023. 6.	100,3	2022. 6.	101,5
2023. 07.	117,6	2023. 6.	120,1	2023. 7.	100,3	2022. 7.	102,3
2023. 08.	116,4	2023. 7.	117,6	2023. 8.	100,7	2022. 8.	101,8
2023. 09.		2023. 8.	116,4	2023. 9.		2022. 09.	104,1
2023. 10.		2023. 9.		2023. 10.		2022. 10.	102,0
2023. 11.		2023. 10.		2023. 11.		2022. 11.	101,8
2023. 12.		2023. 11.		2023. 12.		2022. 12.	101,9

Forrás: KSH STADAT 1.2.1.2 alapján, ÁSZ szerkesztés

Látható, hogy egy adott hónap ÉV/ÉV árindexének változását az határozza meg, hogy az adott hónap HÓ/HÓ árindexe miként aránylik az előző év azonos hónapjának HÓ/HÓ árindexéhez. 2023. januárjában a HÓ/HÓ árindex magasabb volt, mint 2022. januárjában, következésképpen a 2023. januári ÉV/ÉV árindex magasabb volt, mint a 2022. decemberi ÉV/ÉV árindex. 2023. februárjától kezdődően azonban a HÓ/HÓ árindex minden hónapban alacsonyabb volt, mint 2022. azonos hónapjában. Ennek következtében az ÉV/ÉV árindex minden hónapban csökkent. Ez annak ellenére következett be, hogy – május kivételével – **2023-ban is minden hónapban emelkedtek az árak, de tendenciájukban csökkenő mértékben.**

Az is látható, hogy egy hónap alacsony HÓ/HÓ árindexe csak csekély mértékben képes mérsékelni az ÉV/ÉV árindexet, mivel abban a 11 megelőző hónap áremelkedése is tükröződik. Például 2023. májusában mérséklődtek az árak az előző hónaphoz képest (a HÓ/HÓ árindex 100 százaléknál alacsonyabb lett), de az ÉV/ÉV árindex magas (121,5 %) maradt, igaz az előző hónaphoz képest 2,5 százalékponttal mérséklődött.

Az általában csekély változások ellenére 2023 szeptemberében az ÉV/ÉV árindexben is jelentős javulás várható, hiszen kiesik az árindexből a 2022. szeptemberi kiugró mértékű (104,1%) havi inflációs adat. A javulás várhatóan folytatódik az év hátralévő részében, abból adódóan is, hogy októberben, novemberben és decemberben is magas HÓ/HÓ árindexek esnek ki az ÉV/ÉV árindexből. Ennek szemléltetésére kiszámoltuk, hogy ha a havi árindex

augusztusra jellemző magasabb szinten (100,7%) stabilizálna, akkor miként alakulna az ÉV/ÉV árindex az év hátralévő hónapjaiban. Továbbá a fentiek alapján az is kiszámítható, hogy az év hátralévő részére érvényes különböző átlagos HÓ/HÓ árindexek függvényében hogyan alakul az infláció (ÉV/ÉV árindex) az egyes hónapokban. Az eredményeket az M/2. számú táblázat foglalja össze.

M/2. táblázat

Az előző év azonos időszakára számolt fogyasztói árindex változása a havi bázisú árindexek függvényében (2023. szeptember-december)

Időszak	0,2% HÓ/HÓ Árindex esetén		0,7% HÓ/HÓ Árindex esetén		1,0% HÓ/HÓ Árindex esetén	
	ÉV/ÉV árindex (%)	HÓ/HÓ Árindex (%)	ÉV/ÉV árindex (%)	HÓ/HÓ Árindex (%)	ÉV/ÉV árindex (%)	HÓ/HÓ Árindex (%)
2023. 9. hó	112,0%	100,2%	112,6%	100,7%	112,9%	101,0%
2023. 10.hó	110,0%	100,2%	111,2%	100,7%	111,8%	101,0%
2023. 11. hó	108,2%	100,2%	110,0%	100,7%	111,0%	101,0%
2023. 12. hó	106,4%	100,2%	108,7%	100,7%	110,0%	101,0%

Forrás: ÁSZ számítás

A számításaink azt mutatják, hogy a **fogyasztói árak havi növekedésének még a 0,7%-os üteme mellett is**, az ÉV/ÉV alapon mért árindex **(az infláció) novemberben már csak alulról fogja közelíteni a tíz százalékot (9,96 %)**, és **decemberre tovább csökkenne 8,7 %-ra**. Tehát a fentiek alapján az is megállapítható, hogy az év hátralévő részére érvényes különböző átlagos HÓ/HÓ árindexek függvényében melyik hónapban válik egyszámjegyűvé az infláció (ÉV/ÉV árindex). Az eredményeket az M/3. számú táblázat foglalja össze.

M/3. táblázat

Melyik hónapban válik egyszámjegyűvé fogyasztói árindex változása a havi bázisú árindexek függvényében

10% alatti éves infláció	HÓ/HÓ árindex 2023. szeptember-december időszakban
október	<0,2%
november	<0,7%
december	<1,0%

Forrás: ÁSZ számítás

FELHASZNÁLT IRODALOM

2024. évi Kvtv. jav. indokolása (2023): Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslat indokolásának melléklete.
https://www.parlament.hu/irom42/04181/adatok/2024kv_altindmell.pdf
- Agrárágazat (2023). Agrárágazat 2023. augusztus. <https://agraragazat.hu/kiadvany/agraragazat-2023-augusztus/>
- Államadósság Kezelő Központ Zrt. (2022): Állampapírpiac, Havi tájékoztató, 2022. december - 2023. június. <https://akk.hu/content/path=havi-jelentesek>
- Államadósság Kezelő Központ Zrt. (2023): 2023. júniusi monitoring táblázat. <https://www.akk.hu/content/path=havi-monitoring>
- Államadósság Kezelő Központ Zrt. (2023): A 2023-as finanszírozási terv időarányos teljesülése az első félévben. <https://akk.hu/download?path=961d02a4-b636-45b9-a600-23e8d45167f9.pdf>
- Államadósság Kezelő Központ Zrt. (2023): Augusztus 1-től új konstrukciójú PMÁP-sorozat vásárolható. <https://akk.hu/download?path=d423d669-da93-46ab-a499-51bb176ee6c9.pdf>
- Államadósság Kezelő Központ Zrt. (2023): Az államháztartás (maastrichti) adóssága. <https://www.akk.hu/statisztika/allamadossag-finanszirozazas/allamhaztartas-maastrichti-adossaga>
- Államadósság Kezelő Központ Zrt. (2023): Havi monitoring tábla, 2022. december - 2023. július havi monitoring táblázat. <https://akk.hu/content/path=havi-monitoring-tablazat>
- Államadósság Kezelő Központ Zrt. (2023): Referenciahozamok. <https://akk.hu/statisztika/hozamok-indexek-forgalmi-adatok/referenciahozamok>
- Állami Számvevőszék (2022): Elemzés a Költségvetési Tanács részére a 2022. I. félévi költségvetési folyamatokról. 2022. https://www.asz.hu/dokumentumok/E2246__2022_I_felevi_KT_elemzes_.pdf
- Állami Számvevőszék (2023): Monitoring elemzés 2023. I-III. hó A Központi alrendszer bevételeinek és kiadásainak teljesítéséről, a Központi költségvetés adósságának alakulásáról. 2023. május (*Nem nyilvános dokumentum*)
- Állami Számvevőszék (2023): Monitoring elemzés 2023. I-VI. hó A Központi alrendszer bevételeinek és kiadásainak teljesítéséről, a Központi költségvetés adósságának alakulásáról. 2023. július (*Nem nyilvános dokumentum*)
- Diákhitel Központ Zrt. (2023): Diákhitel Központ Zrt. Pénzügyi adatok. Éves beszámoló. <https://diakhitel.hu/penzugyi-adatok/>
- Európai Bizottság (2023): Economic forecast for Hungary, 2023. május 15. https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/hungary/economic-forecast-hungary_en
- European Energy Exchange AG (2023): Árfolyamok <https://www.eex.com/en/market-data/environmentals/spot>
- GIE:Aggregated Gas Storage Inventory (2023): <https://agsi.gie.eu/data-overview/eu>
- GKI Gazdaságkutató Zrt. (2023): A GKI Gazdaságkutató Zrt. 2023/2. előrejelzése 2023-ra. 2023. június 23. <https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2023/06/GKI-sajto-osszefoglalo-2306.pdf>
- GKI Gazdaságkutató Zrt. (2023): Augusztusban öthavi csúcsára emelkedett a GKI konjunktúraindexe, 2023. augusztus 27. <https://www.gki.hu/language/hu/2023/08/27/augusztusban-othavi-csucsara-emelkedett-a-gki-konjunkturaindex/>
- GKI Gazdaságkutató Zrt. (2023): Konjunktúraindex, 2023. június. https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2023/06/GKI_konj_2023_06.pdf
- ING (2023): Four-quarter technical recession confirmed in Hungary, 2023. szeptember 1. <https://think.ing.com/articles/four-quarter-technical-recession-confirmed-in-hungary/>
- ING (2023): Longest technical recession on record in Hungary <https://think.ing.com/snaps/longest-technical-recession-on-record-in-hungary/>
- ING (2023): The dilemma of Hungary's strong labour market, 2023. június 23. <https://think.ing.com/snaps/the-dilemma-of-hungarys-strong-labour-market/>

ING (2023): Why Hungary's labour market remains strong despite a year-long recession, 2023. augusztus 25. <https://think.ing.com/articles/hungarys-labour-market-is-resilient-after-a-year-long-technical-recession/>

International Energy Agency (2023): Gas Market Report,Q2-2023. <https://iea.blob.core.windows.net/assets/6f2f0dcc-72af-4c01-bcc7-fbfe690ab521/GasMarketReportQ22023.pdf> (letöltés:2023.09.01.)

Központi Statisztikai Hivatal (2022): Gyorstájékoztatók Keresetek, 2022. október, november, december, <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/list/ker>

Központi Statisztikai Hivatal (2023): Az ipar belföldi értékesítésének árindexszámításához használt súlyok. https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/ara_modsz.html

Központi Statisztikai Hivatal (2023): Gyorstájékoztató, Ipari termelői árak, 2023. május. <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/tar2305>

Központi Statisztikai Hivatal (2023): Gyorstájékoztatók Bruttó hazai termék (GDP), 2023. I. negyedév, második becslés, közzétéve 2023. június 1., <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/gdp2303>

Központi Statisztikai Hivatal (2023): Gyorstájékoztatók Bruttó hazai termék (GDP), 2023. II. negyedév, második becslés, közzétéve 2023. szeptember 1., <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/gdp2306>

Központi Statisztikai Hivatal (2023): KSH Gyorstájékoztató, Beruházás 2023. II. negyedév <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/ber2306>

Központi Statisztikai Hivatal (2023): KSH Gyorstájékoztató, Építőipar 2023. június <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/epi2306>

Központi Statisztikai Hivatal (2023): KSH Gyorstájékoztató, Foglalkoztatottság 2023. július <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/fog2307>

Központi Statisztikai Hivatal (2023): KSH Gyorstájékoztató, Keresetek 2023. június <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/ker2306>

Központi Statisztikai Hivatal (2023): KSH Heti Monitor, 2023. augusztus 25. <https://www.ksh.hu/heti-monitor/index.html>

Központi Statisztikai Hivatal (2023): KSH Heti Monitor, 2023. augusztus 23. <https://www.ksh.hu/heti-monitor/index.html>

Magyar Államkincstár (2019): A központi kormányzat előzetes mérlege, 2018.12. hó, https://www.allamkincstar.gov.hu/pfile/file?path=/Koltsegvetes/Kozponti_alrendszer_-_Merlegek/a-kozponti-alrendszer-koltsegvetesi-merlege/Archivum/2018/kpiktv_merleg_1812.xls&inline=true

Magyar Államkincstár (2020): A központi kormányzat előzetes mérlege, 2019.12. hó, https://www.allamkincstar.gov.hu/pfile/file?path=/Koltsegvetes/Kozponti_alrendszer_-_Merlegek/a-kozponti-alrendszer-koltsegvetesi-merlege/Archivum/2019/kpiktv_merleg_19012.xls&inline=true

Magyar Államkincstár (2021): A központi kormányzat előzetes mérlege, 2020.12. hó, https://www.allamkincstar.gov.hu/pfile/file?path=/Koltsegvetes/Kozponti_alrendszer_-_Merlegek/a-kozponti-alrendszer-koltsegvetesi-merlege/Archivum/2020/kpiktv_merleg_2012.xls&inline=true

Magyar Államkincstár (2022): A központi kormányzat előzetes mérlege, 2021.12. hó, https://www.allamkincstar.gov.hu/pfile/file?path=/Koltsegvetes/Kozponti_alrendszer_-_Merlegek/a-kozponti-alrendszer-koltsegvetesi-merlege/Archivum/2021/merleg-2021.-12.-ho&inline=true

Magyar Államkincstár (2023): A központi kormányzat előzetes mérlege, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak előzetes mérlege 2022. 12. hó, 2023. január, *Nem nyilvános dokumentum*

Magyar Államkincstár (2023): A központi kormányzat előzetes mérlege, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak előzetes mérlege 2023. 06. hó, 2023. július, *Nem nyilvános dokumentum*

Magyar Államkincstár (2023): A központi kormányzat előzetes mérlege, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak előzetes mérlege 2023. 07. hó, 2023. augusztus, *Nem nyilvános dokumentum*

Magyar Államkincstár (2023): A központi kormányzat előzetes mérlege, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak előzetes mérlege 2023. 08. hó, 2023. szeptember, *Nem nyilvános dokumentum*

Magyar Államkincstár (2023): A Nyugdíjbiztosítási Alap nyugellátásainak havi létszámalakulása, 2022.; A Nyugdíjbiztosítási Alap nyugellátásainak kiadása 2022. évben (előzetes tény), *Nem nyilvános dokumentum*

Magyar Államkincstár (2023): Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szervek tartozásállománya 2023. július 31-i állapot szerint, 2023. augusztus
https://www.allamkincstar.gov.hu/pfile/file?path=/Koltsegvetes/kozpenzugyi-portal/kozpenzugyi-portal-riport-es-adatvagyon/kozponti-koltsegvetesi-szervek-tartozasai/aktualis-informaciok/aktualis_informaciok_2023_07-&inline=true

Magyar Államkincstár (2023): Magyar Állampapír hivatalos honlapja. Fogalomtár.
<https://www.allampapir.hu/fogalomtar/>

Magyar Államkincstár (2023): Magyar Állampapír hivatalos honlapja. Állampapírok. Diszkont Kincstárjegy. <https://www.allampapir.hu/allampapirok/DKJ/>

Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (2023): Földgázipari társaságok 2023. évi adatai.
<https://mekh.hu/foldgazipari-tarsasagok-2023-evi-adatai>

Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (2023): Villamosenergia-ipari társaságok 2023. évi adatai. <https://mekh.hu/hatosagi-adatpublikaciok>

Magyar Nemzeti Bank (2023): A háztartások részletes pénzügyi számlái, 2023. június 30.
<https://statisztika.mnb.hu/idosor-2459>

Magyar Nemzeti Bank (2023): Adatközlés az ÁSZ részére a KESZ állományról, 2023. augusztus 24. *Nem nyilvános dokumentum*

Magyar Nemzeti Bank (2023): Az államháztartás és a háztartások előzetes pénzügyi számlái, 2023. II. negyedév. <https://statisztika.mnb.hu/idosor-2504>

Magyar Nemzeti Bank (2023): Fizetési mérleg jelentés, 2023. július.
<https://www.mnb.hu/letoltes/fizetesi-merleg-2023-julius-hun-digitalis.pdf>

Magyar Nemzeti Bank (2023): Inflációs jelentés, 2023. június, <https://www.mnb.hu/letoltes/hun-ir-digitalis-21.pdf>

Magyar Nemzeti Bank (2023): Költségvetési jelentés - A 2024. évi költségvetési törvényjavaslat elemzése, 2023. július, <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/koltsegvetesi-jelentes/koltsegvetesi-jelentes-jelentesek/koltsegvetesi-jelentes-a-2024-evi-koltsegvetesi-torvenyjavaslat-elemzese>

Magyar Nemzeti Bank (2023): Közlemény a Monetáris Tanács 2023. augusztus 29-i üléséről, 2023. augusztus 29. <https://www.mnb.hu/monetaris-politika/a-monetaris-tanacs/kozlemenyek/2023/kozlemeny-a-monetaris-tanacs-2023-augusztus-29-i-uleserol>

Magyar Nemzeti Bank (2023): MNB árfolyamstatisztika. https://statisztika.mnb.hu/publikacios-temak/arak_arfolyamok/arfolyamok/arfolyamstatisztikak

Magyar Távirati Iroda (2023): GFM közlemény <https://hirado.hu/belfold/cikk/2023/04/05/gfm-magyar-kezbe-kerultek-a-posta-biztositok>

Magyarország Kormánya (2023) A Kormány hivatalos oldala. <https://kormany.hu/hirek/europa-legkorszerubb-harckocsigyara-epult-zalaegerszegen>

Magyarország Kormánya (2023): Magyarország Konvergencia programja 2023-2027.
https://commission.europa.eu/system/files/2023-05/2023-Hungary-CP_hu.pdf

Magyarország Kormánya (2023): Orbán Viktor Facebook-nyilatkozata, 2023. február 1. Budapest, Miniszterelnöki Kabinetiroda; <https://kormany.hu/beszedekek-interjuk/miniszterelnok/orban-viktor-facebook-nyilatkozata-dunaferr>

Morgan Stanley (2023): Morgan Stanley cuts 2023,2024 EU Gas Forecast
<https://marketnews.com/morgan-stanley-cuts-2023-2024-eu-gas-price-forecasts>

MVM Energetikai Zrt. (2023): Fogyasztói jelleggörbe. <https://www.mvmnext.hu/lakossagirezsi/reszletes-informaciok-a-foldgazszamlarol>

Nemzeti Adó- és Vámhivatal (2023): A Nemzeti Adó- és Vámhivatal kiemelt adónemeinek 2023. júniusi és első félévi pénzforgalmáról, valamint az azt befolyásoló fő tényezőkről a NAV által a PM-nek címzett levél, *Nem nyilvános dokumentum*

Nemzeti Földügyi Központ (2023): Árverések <https://nfk.gov.hu/arveresek>

OECD (2023): Hungary Economic Snapshot Economic Forecast Summary (June 2023)
<https://www.oecd.org/economy/hungary-economic-snapshot/>

OECD (2023): Inflation forecast (indicator). <https://data.oecd.org/price/inflation-forecast.htm#indicator-chart>

OECD (2023): Real GDP forecast (indicator). doi: 10.1787/1f84150b-en (2023. július 7.)
<https://data.oecd.org/gdp/real-gdp-forecast.htm#indicator-chart>

Pénzügyminisztérium (2023): Az államháztartás központi alrendszerének mérlege, kimutatása és általános helyzetének összefoglalása. <https://kormany.hu/penzugyminiszterium/aht-jelentesek>

Pénzügyminisztérium (2023): TÁJÉKOZTATÓ az államháztartás központi alrendszerének 2022. évi előzetes főbb pénzügyi folyamatairól, 2023. január;
<https://cdn.kormany.hu/uploads/sheets//3/3b/3b4/3b4715ada6b70f837a60e7042eaf4f0.docx>

Pénzügyminisztérium (2023): TÁJÉKOZTATÓ az államháztartás központi alrendszerének 2023. február végi helyzetéről, 2023. március;
<https://cdn.kormany.hu/uploads/sheets//a/a2/a20/a20023fb40b5c8901285cf49589b88c.docx>

Pénzügyminisztérium (2023): TÁJÉKOZTATÓ az államháztartás központi alrendszerének 2023. május végi helyzetéről, 2023. június; <https://kormany.hu/penzugyminiszterium/aht-jelentesek>

Rita, P. S. (2011). Az Európai Unió külső energiapolitikája. Corvinus Egyetem. Budapest. 2011.
http://phd.lib.uni-corvinus.hu/626/2/Sipocz_Rita_thu.pdf

Szakacs G (2023): Hungary central bank to cut one-day deposit rate by another 100 basis points, Reuters poll shows. <https://www.reuters.com/markets/rates-bonds/hungary-cenbank-cut-one-day-depo-rate-by-another-100-bps-next-week-2023-06-16/>

Századvég (2023): 2023-ban is pozitív maradhat a magyar gazdaság teljesítménye, 2023. június 22.
<https://szazadvég.hu/hu/2023/06/22/2023-ban-is-pozitiv-maradhat-a-magyar-gazdasag-teljesitmenye~n3786>

Trading Economics (2023): Natural Gas. <https://tradingeconomics.com/commodity/natural-gas>

Világgazdaság (2023): Fontos mérföldkő a Dunafer és a Liberty házassága, de rengeteg a teendő – interjú, 2023. július 14, <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2023/07/fontos-merfoldko-a-dunaferr-es-a-liberty-hazassaga-de-rengeteg-a-teendo-interju>

Központi Statisztikai Hivatal STADAT táblák

- 1.2.1.1. A főbb ármutatók, havonta [előző év azonos időszaka=100,0%],
https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0039.html
- 1.2.1.2. A fogyasztóiár-index fogyasztási főcsoportok szerint, és a nyugdíjas fogyasztóiár-index, havonta.
https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0040.html
- 1.2.1.3. Fogyasztóiár-indexek a kiadások részletes csoportjai szerint, havonta.
https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0041.html
- 1.2.1.7. Az eredeti, illetve a szezonálisan kiigazított új típusú maginfláció, havonta [%].
https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0045.html
- 1.2.1.9. A külkereskedelmi termékforgalom árindexei árufőcsoportok szerint, havonta, negyedévente, évkezdettől kumulált [előző év azonos időszaka = 100,0%].
https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0047.html
- 1.2.1.11. A mezőgazdasági termékek termelőiár-indexei, havonta, évkezdettől kumulált.
https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0049.html
- 1.2.1.17. Az ipar termelőiár-indexei aláganként, havonta.
https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0055.html
- 1.2.1.18. Az ipar belföldi értékesítésének árindexei alágak szerint, havonta.
https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0056.html
- 1.2.1.19. Az ipar exportértékesítésének árindexei alágak szerint, havonta.
https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0057.html
- 2.2.1.7. A kiskereskedelmi forgalom naptárhatástól megtisztított volumenindexe üzlettípusok szerint, havonta, negyedévente [előző év azonos időszaka=100,0%]
https://www.ksh.hu/stadat_files/bel/hu/bel0020.html
- 3.2.1.5. A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke és volumenindexei gazdálkodási forma szerint, negyedévente, évkezdettől kumulált https://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0012.html
- 17.2.1.1. A külkereskedelmi termékforgalom összefoglaló értékei havonta.
https://www.ksh.hu/stadat_files/kkr/hu/kkr0040.html
- 17.2.1.17. A szolgáltatás- külkereskedelmi forgalom értéke és értékindexei negyedévente, kumulált.
https://www.ksh.hu/stadat_files/kkr/hu/kkr0056.html
- 17.2.1.23. Magyarország fizetési mérlege negyedévente – BPM6 [millió euró].
https://www.ksh.hu/stadat_files/kkr/hu/kkr0062.html
- 20.2.1.2. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása nemenként, havonta
https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0097.html

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Csere János u. 10. | 1364 Budapest 4., Pf. 54
www.asz.hu | szamvevoszek@asz.hu
telefon: +36 1 484 9100